

HOVS KYRKA UNDERHÅLLSPLAN

	INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sid 2
2	Förord	4
2.1	Medverkande	5
2.2	Kyrkans läge och församlingstillhörighet	6
2.3	Beskrivning av kyrkobyggnaden, tekniska system och inventarier	7
2.3.1	Grundläggning och stomkonstruktion	9
	Grundläggning och murar	9
	Bjälklag och valv	9
	Taklag	11
2.3.2	Exteriör	12
	Murar	12
	Portar, fönster och övriga muröppningar	14
	Yttertak	15
2.3.3	Interiör	16
	Vapenhus	16
	Vindfång under läktaren	17
	Kyrkorum	17
	Sakristia	22
	Läktaruppgångar	23
	Orgelläktare	23
	Förråd under läktaren	24
	Toaletterum under läktaren	24
	Tornets andra våning	25
	Tornets tredje våning	25
	Klockvåning	26
	Tornvind	26
	Vind över långhuset	27
	Vind över sakristian	27
	Pannrum	27
2.3.4	Fast inredning	28
	Orgelläktare	28
	Orgel	30
	Bänkinredning	31
	Altaranordning	32
	Predikstol	34
	Dopfont	35
2.3.5	Tillgänglighet för funktionshindrade	36

2.3.6	Tekniska system	37
	Elektricitet	37
	Belysning	37
	Värme	37
	Vatten och avlopp	38
	Ventilation	38
	Ljudanläggning	38
	Brandskydd och inbrottssäkerhet	38
	Åskskydd	38
	Klockringning	39
2.3.7	Inventarier	40
	Metallföremål	40
	Belysningsarmaturer	51
	Textilier	56
	Träföremål	64
	Övriga föremål	68
2.4	Kyrkans byggnads- och reparationshistoria	75
2.5	Kyrkans och dess inventariers egenart och speciella värden och hot mot dessa värden	88
2.5.1	Speciella värden	88
2.5.2	Hot mot kyrkobyggnaden och dess inventarier	92
2.9	Målsättning för kyrkan och dess inventarier	96
2.11	Konkretisering av uppsatta mål för kyrkobyggnaden och dess inventarier	98
2.11.1	Kyrkobyggnad och inventarier	98
2.12	Speciella vårdkrav till följd av kulturhistoriska och antikvariska värden	98
2.12.1	Exteriört	98
2.12.2	Interiört	99
2.12.3	Inventarier	100
2.12.4	Checklista	100
2.13	Förteckning över tryckta, otryckta och muntliga källor	102
2.13.1	Tryckta källor	102
2.13.2	Otryckta källor och arkiv	103
2.13.3	Muntliga källor	103
2.14	Fotografier	104
2.15	Kartor, situationsplaner, planer, sektioner, fasader	111
2.16	Äldre kart- och ritmaterial samt äldre beskrivningar och bilder	115
Bilagor	1 Checklista	
	2 Skador och brister	

2 FÖRORD
(författas av stiftsantikvarien)

2.1 MEDVERKANDE

Denna underhållsplan för Hovs kyrka i Västra Bjäre Pastorat har upprättats av
Månsson Dahlbäck Arkitektkontor AB
Hålarpsvägen 180, 269 92 Båstad
tel 070 317 43 37 e-post md@manssondahlback.se
Ansvariga arkitekter: Marianne Dahlbäck, Göran Månsson

Underhållsplanen är framtagen i överensstämmelse med anvisningarna för Lunds stifts samfälligheter / församlingar.

Efter det att underhållsplanen är granskad och godkänd av Lunds stift skall den antas av kyrkoråd / kyrkonämnd för att därefter fastställas av kyrkofullmäktige.

Underhållsplanen och dess bilagor skall användas tillsammans med *Vårdplan för kyrkorna i Västra Bjäre pastorat*. Syftet med underhållsplanen är att den, tillsammans med vårdplanen för församlingens hela kyrkobestånd, skall vara långsiktigt och ändamålsenligt instrument för förvaltning, underhåll och skötsel av kyrkan. Planen skall ge handledning vid beslut om nya åtgärder och förändringar samt vid myndighetsbeslut angående tillstånd och bidrag / ersättning.

Det förutsätts att såväl vårdplanen som underhållsplanen kompletteras och revideras fortlöpande. Nya uppgifter av betydelse skall fogas till. Varje ändring och tillägg skall markeras särskilt, fastställas av kyrkofullmäktige samt lämnas till Lunds stift för godkännande.

Kapitel rörande kyrkotomten / begravningsplatsen i den totala innehållsförteckningen (kap 2.6, 2.7, 2.8, 2.10, samt 2.11.2) ingår ej i denna underhållsplan.

2.2 KYRKANS LÄGE OCH FÖRSAMLINGSTILLHÖRIGHET

Hovs kyrka ligger i Hovs by på norra Bjärehalvön i nordvästra Skåne.

Landskap/län	Skåne
Kommun	Båstad
Socken	Hov
Stift	Lund
Kontrakt	Bjäre
Församling	Västra Bjäre pastorat
Fastighetsbeteckning	Hov 42:1
Koordinater RT90	6260670, 1310228

Hovs kyrka rymmer enligt brandmyndigheten 270 personer. Kyrkan ingår tillsammans med kyrkorna i Västra Karup och Torekov i Västra Bjäre pastorat.

I kyrkan hålls gudstjänst / mässa en gång per månad förutom vid högtider.

Dop och vigslar varierar, men år 2015 var det ca 30 vigslar (främst under sommaren) och 8 dop.

Begravningar brukar variera mellan 10 och 20 /år.

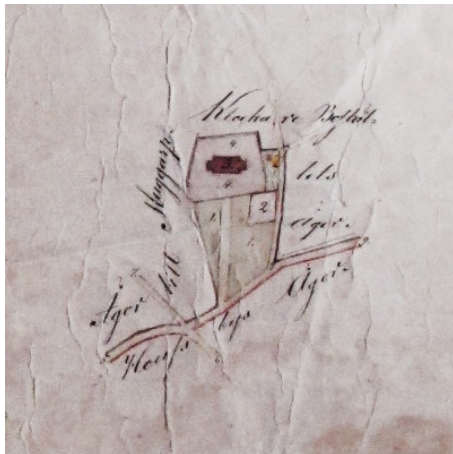
2.3 BESKRIVNING AV KYRKOBYGGNADEN, TEKNISKA SYSTEM OCH INVENTARIER

Kyrkan i Hov är en nyklassicistisk byggnad från 1839. Den är byggd på platsen för en äldre stenkyrka, som troligen var från 1100-talet och blivit om- och tillbyggd senare på senmedeltiden. Tidigare skall ha funnits en stavkyrka av trä och troligen var platsen en hednisk kultplats på vikingatiden och tidigare. Alla fornminnen och berättelser kring Hov och särskilt det fantastiska läget ger upplevelsen av kyrkan en särskild valör. Tornet är ett landmärke som syns vida omkring. Från kyrkans entréplats väster om tornet har man en oförglömlig utsikt över ett himmelskt landskap med Kullaberg i söder och Hallands Väderö i väster ute i Kattegatt. Läget är en orsak till att kyrkan används för många sommarbröllop.

Kyrkan är troligen uppförd mitt över den äldre stenkyrkan. I grundkonstruktioner och i murverk i tornet och sakristian kan det eventuellt finnas rester av medeltida murverk. Den nya kyrkans längd är något kortare än den tidigare men den är betydligt bredare.

Ombyggnader genom åren gör att kyrkan i dag inte har kvar den enkla nyklassicistiska prägel från 1839. Kyrkans torn ändrades 1873 och fick trappgavlar av medeltidstyp. Förändringar som påtagligt förändrat interiören är Fritjof Swenssons stora fresk på altaväggen, utförd 1923, samt restaureringar 1930 (arkitekt Erik Fant) och 1963-1970 (arkitekt Manne Carlman). Detta gäller särskilt det förstörade koret och den nya färgsättningen som gjordes 1970.

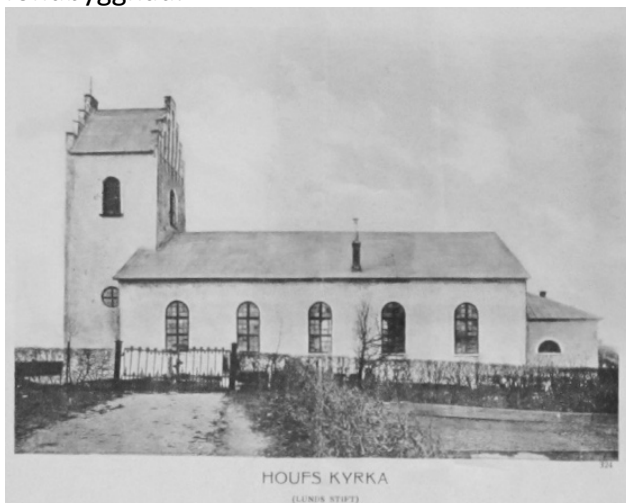
Kyrkans har ett enkelt rektangulärt långhus med stora fönsteröppningar och trätunnvalv i taket samt orgelläktare. Koret är en del av långhuset. I väster finns ett högt torn och i öster en sakristia.

Karta över kyrkplatsen från 1852 som visar: 1 kyrkomark samt plats för skola och fattighus enligt 1837-38 års laga skifte, 2 skoltomten, 3 sockenkyrkans tomt 4 kyrkogården.

Kyrkan är på tre sidor omgiven av gravkvarter. Åt väster utbreder sig bakom en stenmur med järngrindar en öppen betesmark med gravhögar, bautastenar och andra fornminnen.

Entrévägarna till kyrkan är otydliga. Åt väster leder i dag den vackra järngrinden endast ut i betesmarkerna. Kanske har man här tidigare samlats kring en kulle med klockstapel. Från söder går en gångväg över en gräsbevuxen mark ner till en mycket trafikerad genomfartsväg utan möjligheter att angöra i dag. De som nu för tiden besöker kyrkan kommer från parkeringsplatsen vid församlingshemmet i öster och går över kyrkogården. Man får antingen gå längs kyrkans sydsida eller snirkla mellan gravarna eller använda en inkörsväg från öster som har gravkapellet som monumental fondbyggnad.

Vägen till kyrkan från söder. Bilden kanske från början av 1900-talet. Kyrkogården är avgränsad med en häck med grindar.

2.3.1 GRUNDLÄGGNING OCH STOMKONSTRUKTION

Grundläggning och murar

Grunden till kyrkans murar är av gråsten. Kyrkan ligger på moränmark nära fast berg. Troligen går många murverk ner på berget.

Pannrummet under koret byggdes 1948 och är nersprängt i berget. Det saknar naturligt avlopp, vatten kommer in i pannrummet vid häftigare regn. Detta liksom vatten från ledningssystemen kan pumpas bort med en dränkbar grundvattenpump i en brunn vid ingången till pannrummet.

Murarna är uppförda av gråsten med kalkbruk och är ca 1,2 meter tjocka i tornet och långhuset. Sakristians väggar är ca 0,9 meter tjocka. Gavelröstena i tornet från 1873 har tunnare murverk.

Pannrummets väggar är av betong.

Bjälklag och valv

Golvbjälklaget i långhusets kor och gångar består av betongplattor som underlag för kalkstensbeläggningen som är utförd 1948 då pannrummet byggdes och ledningssystemet till radiatorerna utlades och sedan kompletterad 1970 när bänkkvarteren förminskades.

Rörledningarna är lagda i kulvertar av betong.

Bjälklaget över pannrummet (delar av koret) är en fribärande betongplatta.

Ursprunglig golvkonstruktion i långhus och kor var 44 st 6"x7" träbjälkar med 1 ½" plankgolv.

Enligt bygghandlingarna från 1970 skall betongplattan i den utvidgade del av koret som gjordes då vara gjuten på en blindbotten med plastfolie och sandfyllning mellan de gamla stadiga golvbjälkarna som kompletterats med mellanliggande tryckimpregnerade träbjälkar, allt vilande på blindbottenläkt på sidorna av bjälkarna. Man kan antaga att även mittgången, sidogångarna och tvärgången längst bak i kyrkan har motsvarande konstruktion.

Befintliga kattgluggar i långhusväggarnas socklar tyder på att golvbjälklaget fungerar som en fribärande "torpargrund".

Inga problem med fukt och kondens tycks ha uppstått med denna ovanliga konstruktion, trots att det luftade utrymmet troligen är trångt. Värmeläckage från ledningarna i golvet minskar ju risken för kondens. Det bör dock varnas för att de

delar av golvet som inte vilar på fribärande betongbjälklag har en konstruktion som rimligen inte är helt beständig.

Det ligger kalksten i kor och gångar samt bräder, spikade på ca 30mm läkt med mineralull på det gamla brädgolvet i bänkkvarteren.

Vid arbeten i kyrkgolvet har påträffats skelettdelar från gamla gravar. Troligen finns många fler eftersom bara delar av marken har schaktats ur vid arbeten med rör och bjälklag.

I sakristian var det ursprungligen 4 st 5"x6"-bjälkar och golvbräder. Denna konstruktion är troligen bevarad men golvet har nya bräder ovanpå planken.

I tornet ligger ett tegelgolv med öppna fogar direkt på marken. Det är inlagt 1963--70 och ersatte ett äldre golv av tegelsten.

Mellanbjälklaget över tornets första våning (vapenhuset) har 4 st 7"x8" bjälkar i öst-västlig riktning samt plank som på undersidan är klädd med lockpanel och på översidan med återanvända spontade bräder.

Mellanbjälklaget över tornets andra våning har 4 st bjälkar 10"x8" i nord-sydlig riktning med plank på översidan och lockpanel på undersidan av planken.

Mellanbjälklaget över tornets tredje våning har 4 st 8"x10" bjälkar i öst-västlig riktning, ovanpå detta 4 st 9"x11" bjälkar i nord-sydlig riktning och ovanpå detta 4 st syllar 8"x10" till klockbocken i öst-västlig riktning. Golv i klockvåningen av plank.

Den kryssförsträvade klockbocken är byggd av ca 8" grova fyrkanttimmer.

Mellanbjälklagen är förankrade i murarna med ankarslutar av järn.

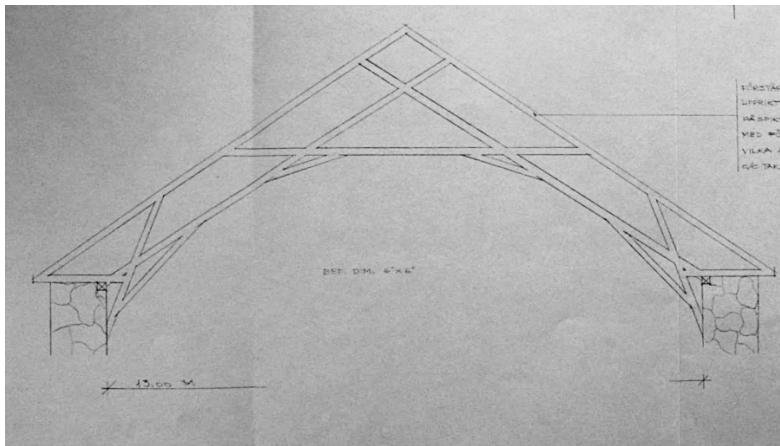
Över klockvåningen finns 4 st takstolar av ca 6" timmer med snedsträvor från hanbanden till bjälkarnas mitt. På hanbjälkarna ligger ett plankgolv som kan nås med stegar från klockvåningen.

Trätunnvalvet i långhuset bärs av ett bågformigt sparrverk av timmer och har ca 2"x7" spontad plank, troligen originalvirke från 1839. En mindre del av innertaket är utbytt efter branden 1970.

Innertaket i sakristian bärs av 4 bjälkar 6"x7" och plank och har ett undertak från 1970 av inhängda reglar, lockpanel och listverk med värmeisolering av mineralull ovanpå. Vinden till sakristian är inte åtkomlig.

Taklag

Några av de gamla takstolarna från 1839 skadades vid branden 1970 men finns kvar, några med delvis förkolnat ytskikt. Tre av dem förstärktes genom påspikade 1 1/2"x8" balkar på båda sidor av högbenen. Dessutom inlades 2"x6" kolvar och 2"x4" mellansparrar. Yttertaket lades om i sin helhet och fick 7/8" råspontpanel.

Ritning från 1970 i < samband med förstärkning efter branden. Takstolens form är i princip rätt men de inre sparrarna har en brantare lutning och stödbenen är vertikala.

Takstolstypen framgår av ritningen ovan. Den inre sparrarna som bär innertaket är hopfogade halvt i halvt inocken och förbundna med de yttre som bär yttertaket med hammarband och snedstag till ett samverkande fackverk. Timmerdimensionen är ca 5"x6" för alla virken. Värmeisoleringen på trätunnvalvet består av ett tjockt lager kutterspån. Yttertaket är täckt med skiffereternitplattor, som tillkom efter branden 1970.

Taklaget över sakristian är ej åtkomligt men har, enligt äldre uppgift, sparrar, hanbjälkar, bockhuvuden samt hammarband av 5"x6" timmer. Även här är täckningsmaterialet skiffereternit.

Tornets taklag består av takstolar av 6"x6" timmer från 1873. De har snedsträvor ner till hammarbandens mitt.

Ursprungligen fanns en tornlanternin ("lykta") som bars av fyra timmerstolpar på ett bjälklag av 12 st 5"x7" balkar. På lyktan satt ett 3,5 meter högt förgyllt kors. Torntaket är nu täckt med eternitskiffer.

2.3.2 EXTERIÖR

Kyrkans yttre arkitektur är klassisk och enkel och passar väl i det högtidliga landskapet. Kyrktornet har blivit ett känt landmärke.

Murar

Murverken av gråsten har en kraftig spritputs. Tidigare har lagningar utförts med cementhaltigt bruk men troligen inte under senare år. I sparade handlingar finns en offert från 1969 som gäller nerbilning av all lös puts, utlagning med kalkcementbruk samt marmoritputs med struktursprutning. Det är dock inte troligt att detta blivit utfört. I senare handlingar (t ex från 1986) föreskrivs putslagning med rent kalkbruk med inblandning av hydrauliskt bruk endast i grundning samt avfärgning med kalkbruk. Det finns många uppgifter om omkalkningar med dubbelstampad hammarkalk. Den sista fasadrenoveringen utfördes ca 2003. Då renblästrades spritputsen och avfärgningen utfördes med silikatfärgen KEIM.

Smygen till västportalen har slät puts.

Kring porten till sakristian är en slätputsad smal utkragande omfattning med ett rundbågigt överstycke av två släta putslistor.

Kyrkan har en gråmålad putsad sockel, ca 0,7 m hög. Sockelkragar ut från vägglivet. Inträngande vatten har på några stället orsakat frostsprängning i sockelputsen.

Murarna i tornets trappstegsgavlar från 1873 är täckta med platsgjutna betongplattor som ligger med fall inåt taket.

På långhusets östra gavel finns en putsad skorsten från 1948 med stegjärn och kopparplåtavtäckning.

På långhuset och sakristian finns i dag mörkt gråmålade kraftiga taklistor med profiler uppbyggda av bräder. De går

tillbaka på ursprungliga detaljer från 1839. Målning har utförts med linoljefärg.

Taklist av trä på sakristians sydsida

Murarna är 2016 tekniskt i gott skick.

Över porten i tornet finns en minnestavla av järn med texten
ÄRA VARE GUD I HÖJDEN / 1839 / CARL XIV JOHANS /
TJUGOFÖRSTA REGERINGSÅR / FULLBORDADES HOUFS NYA
KYRKOBYGGNAD / UNDER INSEENDE / AF /
FÖRSAMLINGENS KYRKOHERDE / CARL CHRIST: EBERSTEIN /
MATTH: 7 CAP: 7 V:

Portar, fönster och övriga öppningar

Västportalen

Dörren till sakristian

Porten i tornet i väster är en pardörr av trä med karm och dörrblad med ramverk och fem fyllningar i höjd, nytillverkad vid ombyggnaden 1963 (Carlman). Utsidan av dörrbladet är klädd med kopparplåt. I snickeriet över porten finns ett halvrunt spröjsat fast fönster med dubbla bågar, också från 1963.

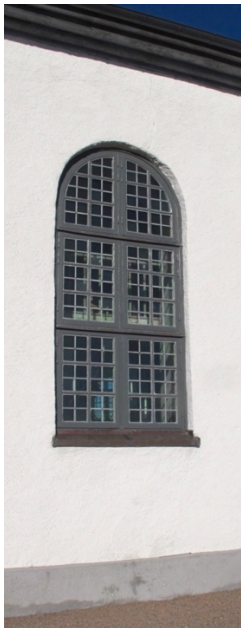
Porten till sakristian är en pardörr med ramverk och profilerade fyllningar från 1963 och med utsidan klädd med kopparplåt.

Framför västporten och sakristieporten finns utvändiga trappor med vardera tre steg av granit utförda 1963. Det finns en mobil rullstolsramp som används till västporten. Källardörren till pannrummet är av trä och har en utsida av oljemålad plåt..

De fyra höga ljudluckorna på tornet är parluckor med rundad översida. De har en stomme av trä och med ramverk av plank och med stående grov brädklädsel samt på utsidan liggande svartmålad träpanel. Två av luckorna har öppningsautomatik.

Fönstren i långhuset har karmar av trä och bågar av trä. De har ursprunglig form men är troligen i sin helhet utbytta och reparerade vid olika tillfällen. 1930 kompletterades de enkla fönsterbågarna med innanfönster med klarglas.

Ytterbågarna fick då antikglas i form av 4 blyinfattade rutor i varierande färgtoner i varje spröjsruta. Blyramen är stiftad och kittad i bågfalsen. Svårigheter att underhålla denna detalj har lett till att bågarna vid flera tillfällen har lagats och bytts ut. Nu har fönstren kopplade bågar. Ytterbågar till dessa nytillverkades i början av 2010-talet och glasades med de gamla antikglasen.

Sakristian har halvrunda kopplade träfönster.

I pannrummet finns ett träfönster.

De stora runda fönstren i tornet är fyrdelade, kopplade och har spröjsade bågar. De är nyttillverkade i början av 2010-talet.

Äldre delar av fönster har vissa rötskador. Virke finns upphävt för att användas vid utbyte av rötskadade partier vid framtida underhåll. Nyttillverkade fönster har grundats med linoljefärg.

Fönstren är utvändigt målade med alkydfärg av typen Tjeralin, som innebär ett dåligt rötskydd.

Fönsterblecken är av koppar och är omsorgsfullt utförda i samband med restaureringen 1970.

På tornets östra sida finns ett ur med vit urtavla och svarta visare.

Yttertak

Taken på långhuset, sakristian och tornet är täckta med skiffereternitplattor Eternit Struktur 25x400 från restaureringen 1970. Plattorna är fästa med specialspik i liggande 1"x2" läkt på 1" ströläkt på underlagspapp på takpanelen.

Den ursprungliga beklädnaden 1839 var först tjärad ekspån på underlag av bräder, sedermera utbytt mot furuspån och slutligen mot korrugerad plåt i två omgångar innan taket 1970 fick nuvarande beklädnad.

Hängrännor och stuprör är nu av kopparplåt och kompletterade efter en kopparstöld 2014. Tidigare fanns beslag av galvaniserad järnplåt. Stuprören ingår i åskledaranläggningen men är inte tillfredsställande jordade.

På tornet sitter en kyrktupp av koppar som vindflöjel.

2.3.3 INTERIÖR

Hovs kyrkas magnifika läge på Hallandsåsen har en stark inverkan även på kyrkorummet. Tornet syns vida omkring och åt väster från kyrkbacken utbreder sig det urgamla kulturlandskapet och Hallands Väderö ute i Kattegatt. Förhållandet mellan detta landskap och kyrkorummet är av hög arkitektonisk valör.

Vapenhus

Vapenhuset är ett högt och högtidligt rum inom de bastanta murarna. Det får dagsljus från ett halvrunt fönster över kyrkporten.

Det ursprungliga tegelgolvet är omlagt 1963-70 med mörkröda tegelplattor ca 30x30cm.

Väggarna är putsade och vitmålade.

Taket visar fyra grova bärande bjälkar och mellan dessa en tvärgående lockpanel av breda bräder, allt brunlaserat. I taket hänger en belysningsarmatur i form av en mångkantig lykta med antikglas och blyspröjsar, ritad 1930 (Fant).

På norra väggen finns en bräda med klädkrokar, uppsatt 1963, samt en bänk från 1930, på södra väggen står ett klädställ, allt ljust gråmålat. 1930 fanns ytterligare bänkar, ritningar visar sådana längs hela norra och södra sidorna. I nordöstra hörnan står en omålad trämöbel med broschyrer mm. Den, liksom en större höganäskruka i sydöstra hörnet passar ej med övrig inredning och motverkar det högtidliga

och värdiga anslaget i vapenhuset. Broschyrstället kunde få en bättre plats längst bak i långhuset.

Dörrarna är av ramverk med fyllningar. Över dörren till kyrkorummet finns en skulpterad och målad träplatta med uppmaningen LOVEN HERREN I HANS HELGEDOM.

Vindfång under orgelläktaren

Mellan vapenhuset och kyrkorummet byggdes 1930 ett vindfång under orgelläktaren. Det har små fönster med sekundärljus från kyrkorummets sidor och här finns också dörrarna till de två läktartrapporna.

Rummet har kalkstensgolv samt väggar, tak och snickerier av oljemålat trä. Dörrarna är av ramverk med fyllningar.

Kyrkorum

Kyrkorummet i dagsljus

Kyrkorummet med lampetter och altarväggsbelysning tänd

Kyrkorummet har i huvuddrag kvar sin karaktär från 1839.

Det är ett typiskt nyklassicistiskt rum med enklast möjliga plan och väl belyst genom stora fönster och med de typiska fasta inventarierna altare, predikstol och dopfont.

En påtaglig förändring är dock att koret har blivit flera meter djupare genom att bänkkvarteren dragits tillbaka 1970.

Sidogångarna som kom till genom att bänkarna kortades när värmeradiatorer installerades 1948 bidrar också till att ha förändrat interiören. Tidigare fyllde bänkkvarteren hela kyrkan utan inom ett ganska grunt och trångt kor. Nu framträder alla kalkstensytor i rumsbilden och bänkkvarteren upplevs som utställda på en torgyta.

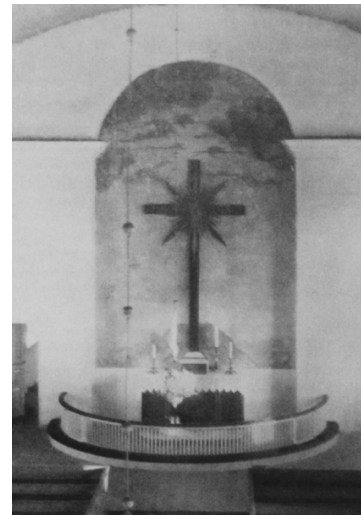
Det välvda trätunnvalvet vilar på en kraftig, profilerad taklist.

Denna är på altarväggen framdragen till en grund hög rundbågig nisch som nu har en freskmålning från 1923 i jordnära färger och guld. Den 1970 fördubblade korytan har inbjudit till att placera ut en mängd inventarier som i dag konkurrerar allvarligt med altaret och dopfunten om uppmärksamhet.

Färgsättningen av rummets listverk och inredning har ändrats genom åren, ursprungligen hade takgesimsen samma färg som väggarna och taket var mörkare. Under tidigt 1900-tal var bänkarna kraftigt blåfärgade efter att från början ha varit brunockra. 1930 målades alla snickerier och inredningen i ljusgrå och ljusbruna toner och 1963-70 infördes grönaktiga och mörkare färger och taklisten, som

gjordes mycket mörk, förlorade då sitt sammanhang med murarna.

Rummets karaktär har också förändrats genom att golvmaterialet bytts från träplankor till kalksten.

Äldre fotografier (före 1923), koret resp. altarnischen.

Fotografierna visar kyrkorummet innan fresken på alturväggen utfördes. Taket är ljus blågrått i drivande toner, taklisten är ljus grå och samverkar med alturväggens murytor. Nischens målning med drivande skyar ger illusionen av en högtidlig öppning i muren. Nertill vid altaret är målat en halvrund Golgatakulle. Framför målningen står ett högt svart kraftigt skulpterat kors med i korsmitten ett allseende öga med strålar av guld (de i trä skulpterade och förgyllda guldstrålarna är bevarade i tornet). Malmkronorna som hänger från taket lyser vackert mot fondväggens gråblå målning. Golvet är av kraftiga träplankor. Bänkarna är kraftigt blå. Rummet har endast levande ljus.

Ett ovanligt och märkvärdigt förhållande som tillkommer i Hov är "altartavlan väster", den himmelska bild som öppnar sig när man lämnar en gudstjänst och kyrkporten slås upp.

Trots att inte så mycket ändrats (egentligen bara fresken och färgsättningen) är i dag verkan en helt annan.

De antikvariska myndigheterna ville 1922 att församlingen skulle behålla den gamla altaruppsatsen med kors och vägrade först att godkänna fresken. Denna förändrade ju i hög grad rummets arkitektur.

Alturväggens nisch har i dag ingen djupverkan eller rymdkänsla. Freskens skala och perspektiv samt dess påtagliga materialverkan gör i stället att själva väggen känns

mycket påtaglig (fresken blir som en tavla på en stängd vägg). Den mörkgröna taklisten liksom bänkarnas färg och kalkstensgolvet förtar den abstrakta förändligade karaktär som den äldre klassicistiska interiören hade. En ytterligare komplikation är alla de för rumsverkan ovidkommande föremål som samlats i koret: flygeln, spelbordet till den nya elektroniska orgeln, talarstolen, votivskeppet, sidoaltaret vid det gamla krucifixet, stolar, pallar, belysningsarmaturer etc. Den stillhet och det allvar som präglade den äldre rumsbilden är borta.

Vid Erik Fants restaurering 1930 var fresken utförd på alturväggen. Fant ändrade inte så mycket i rummet (en ny altarring och en ny orgelfasad) men han gjorde en känslig färgsättning i grå och gråbruna toner som säkert innebar en harmonisk och vacker helhet i kyrkan med lite gammalsvensk barockprägel. Fortfarande var det plankgolv och endast levande ljus, som Fant placerade ut i rader på bänkgavlarna (de svarvade träljusstakarna finns bevarade i tornet). 1800-talets nakna och uppfordrande rum hade bytts mot en mer meditatív interiör.

Kyrkorummet efter Fants restaurering 1930

När kyrkan fick elektriskt ljus omkring 1960 inleddes en rad förändringar (skarpt elljus, vassare färgsättning, större fria ytor i rummet med många distraherande nya föremål) som skapat den nuvarande rumsbilden, som, särskilt i elljus, är okoncentrerad och rörig och saknar mycket av stämning och andakt.

En del av alla föremål i koret

Vid en restaurering av kyrkorummet bör man kunna ifrågasätta nuvarande ljussättning och färghållning men också om fresken skall vara kvar eller täckas över och ersättas. Samtidigt måste man noga tänka igenom vilka föremål som skall finnas i koret och hur de skulle kunna förändras till det bättre, t ex målning av det klumpiga spelbordet som nu syns mer än altaret i koret.

Kyrkorummet har golv av kalksten i koret och gångarna. Kalkstenen slipades om ca 2005 och blev då tyvärr för blankt. I mittgången finns en trist gångmatta. I bänkkvarteren ligger lackade golvbräder från 1970. Rummet har 270 sittplatser.

Väggarna är putsade och vitmålade. Tidigare var väggarna avfärgade medelst vitning med kalkfärg. Enligt en uppgift skall dock färgtypen vid ommålningen 1963 ha varit Beckers Non Drop. Det är en matt alkydfärg.

De stora ljusst gråmålade fönstren har finspröjsats med antikglas i olika färgtoner. Dörrarna är med ramverk och fyllningar och oljemålade.

Taket är ett trätunnvalv med ca 7" breda plank från 1839. Den ursprungliga målningen i taket, som var ljusst blågrå,

lutades av 1970 och de gamla bräderna har nu en vitaktig lasyrmålning som ej helt täcker träytan.

Taklisten från 1839 är uppbyggd av bräder och är rikt profilerad med tandlist mm. Den är målad i mörkgrå och gröna toner 1963-70.

Det är ett konservatorsarbete att bestämma äldre färglager på taklisten, liksom på undanställda äldre bänkar, på altaret och på predikstolen (även på den skiva på väggen med en äldre blågrå draperimålning som nu är övermålad med vitt).

Sakristia

Sakristian har golv av lackade bräder, troligen spikade ovanpå ett äldre brädlager.

Väggarna är putsade och vitmålade.

Innertaket är utfört 1970 och har synliga inhängda träbjälkar och lockpanel av bräder samt listverk på bjälkarna, allt brunlaserat.

Halvrunda fönster av trä med kopplade bågar sitter i djupa väggnischer och är oljemålade.

Dörrarna är av ramverk och fyllningar och oljemålade. I murtjockleken åt öster finns ett litet vindfång med pardörrar.

Mot väster finns en murad och putsad skorsten från pannrummet samt två grunda förrådsrum, det södra med ett inbyggt litet kassaskåp för kyrksilvret.

Läktaruppgångar

Golvet är rester av det gamla kyrkgolvet. Det är målat med oljefärg. Väggar och tak av spontade panelbrädor som är oljemålade.

Trappor av trä med vagnstycken samt plan- och sättsteg av trä, oljemålade. Profilerade oljemålade handledare av trä. Den södra trappan fanns 1930 vid Fants restaurering. Då byggdes en likadan på nordsidan.

Orgelläktare

Den ursprungliga orgelläktaren från 1866 sänktes 60 cm och byggdes om vid restaureringen 1930.

Golvet på läktaren är av fernissade bräder.

Större delen av läktarytan upptages av den stora pneumatiska orgeln från 1912. Den har spelbord både på södra sidan. På norra sidan står en liten elorgel som reservinstrument.

En bevarad äldre kyrkbänk står vid norra väggen. En likadan finns bevarad i tornet. Båda har tidigare varit placerade på läktarens norra del.

I västra väggen leder en liten trappa upp till en port in i tornets andra våning.

Förråd under läktaren

I skrubben finns en pelare med kapitäl som har en äldre målningsbehandling

Skrubb under södra läktartrappan med hyllor mm för diverse förråd samt elcentral.

I rummet finns en läktarpelare med kapitäl med äldre färgsättning (före 1930) bevarad.

Golv plastmatta, väggar och tak bräder med enkel målning.

Toaletterum under läktaren

Städ- och toalettutrymme under norra läktartrappan.

Rummen nås från kyrkorummet, vilket myndigheter motsatt sig.

Golv av plastmatta, väggar och tak av skivor målade i ljus färg. Enkel inredning. Bullrig fläkt som startar när man tänder belysningen.

Tornets andra våning

Tornets andra våning nås via en port från orgelläktaren. Rummet har golv av bräder (återanvänt) ovanpå ett plankgolv. Väggarna är putsade och vitkalkade gråstensmurar och har nytillverkade runda fönster med kopplade bågar, målat med linoljefärg. Taket har en lockpanel med bräder spikade på undersidan av plankgolvet. En trappa av obehandlat trä leder till tredje tornvåningen. I rummet förvaras äldre inventarier såsom den förgyllda strålkranen från korset bakom altaret, den första orgelfasaden (mittdelen från 1866), en äldre kyrkbänk, en mittstolpe till en ljuskrona av glas.

Tornets tredje våning

Våningen har golv av obehandlad plank. Väggarna är oputsade grova gråstensmurar, där man kan se hur valvet över den runda fönsteröppningen har gjorts med kilformigt placerade djupa stenar.

Fönstret är nyligen bytt till ett nytillverkat med kopplade bågar. Det är invändigt målat med linoljefärg.
Trappa av obehandlat trä leder till klockvåningen.
En plåtlucka leder in till vinden över kyrkorummet.
Några dörrpaneler från bänkinredningen med exempel på den målning som utfördes 1930 finns bevarade i rummet.

Klockvåning i tornet

Klockvåningen har golv av grov plank.
Bockkonstruktionen för klockorna vilar på ett dubbelt och stabilt bjälklag av timmer. Stora klockan och lilla klockan manövreras automatiskt.
Väggarna är grova oputsade gråstensmurar.
Ljudöppningarna har träluckor med regelstomme och stående plank. De är försedda med öppningsautomatik.
Rummet är öppet mot tornvinden.

Tornvinden

Tornvinden har ett trägolv som vilar på hanbjälkarna i tornets takstolar. Det nås via stegar från klockvåningen.

I gavelröstena är de murade gråstensväggarna tunnare. Än tornets väggar.

På vinden sitter ett urverk för klockan på östra tornväggen.

Vind över långhuset

Vindsutrymme med de ursprungliga takstolarna, några förstärkta efter branden 1970. Extra taksparrar och yttertakpanel av råspont. Ovanpå tunnvalvet värmeisolering med kutterspånsgyllning. Det finns ett par plåtluckor i yttertaket. I trätunnvalvet finns över koret en trälucka för manövrering av en spotlight vid altaret.

Vind över sakristian

Utrymme som inte är åtkomligt sedan undertaket i sakristian byggdes 1963.

Pannrum

Pannrummet är utgrävt under koret 1948. Då installerades ett lågtrycksångvärmesystem. 1959 ändrades till vattenburen värme med en oljeeldningspanna och en

oljetank. Sedan 2007 är det en pelletspanna med pelletsförråd.

Rummet är delvis nersprängt i berget under kyrkan, det har en lägre nivå där pannan står. Golvet har sedan ett antal år klinker. En golvbrunn kopplad till en grundvattenpump används för att länsa rummet från inläckande vatten och vid tömning av värmesystemet. Väggarna och taket är av målad betong

2.3.4 FAST INREDNING

Orgelläktare

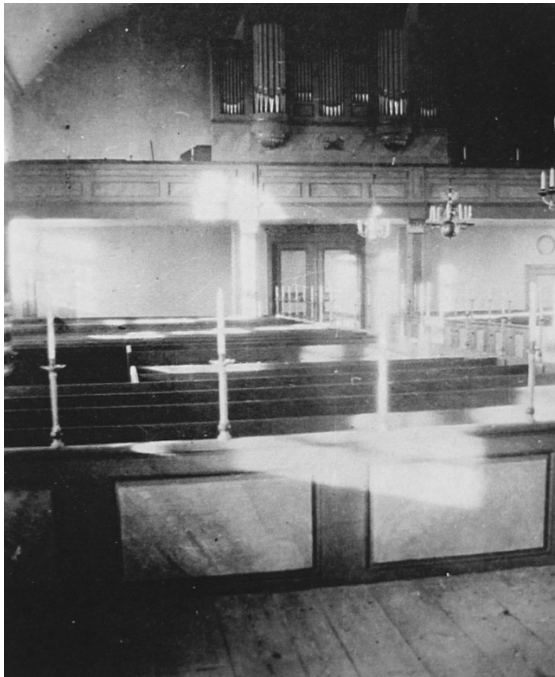

Orgelläktaren vilar på tre rader med fyra pelare (endast två i mittraden) av kraftigt fyrkantstimmer med avfasade hörn. Upptill avtar faserna mjukt och ett enkelt kapitäl är bildat av några påsatta lister. Mot kyrkorummet sitter påklustrade bladornament på kapitälerna.

Balkarna och undersidan är klädda med spontade bräder. Läktarbarriären är från 1866 men orgelfasaden byttes till den nuvarande 1930 (Fant). Då målades orgelfasaden och läktaren i sammanhängande brungrå toner lika bänkinredningen samt guld.

Läktaren efter 1912 och före 1930. Öppen trappa till läktaren. Utbyggnad mitt på läktaren för orgelns spelbord. Det mycket mörka taket är svårt att förklara. Kan det vara sot från kaminerna?

Läktaren efter 1930 och före ommålning 1970.
Bildens tagen före 1948, då det gamla trägolvet i koret utbyttes mot kalksten.

Orgel

Kyrkan fick sin första orgel 1866. Det var en liten piporgel med 4 stämmor, tillverkad av den självlärde orgelbyggaren Tufve Nilsson i Margaretetorp. Orgelfasaden var mittpartiet med de två låga mellandelarna som man kan se på bilden ovan (före 1930).

Från 1839 till 1866 anfördes psalmsången av klockaren utan instrument.

1912 skaffades en ny pneumatisk orgel med 12 stämmor, 2 manualer samt pedalverk från Eskil Lundén i Göteborg. Den äldre fasaden byggdes på med två sidopartier. Orgeln restaurerades 1925 av Andres Magnusson i Göteborg och 1935 av Theodor Frobenius i Kongens Lyngby, vidare 1949 och 1960 av Frobenius & Co samt 1996 Av A Mårtenssons orgelfabrik i Lund.

Orgeln ansågs av kantorn A Runbäck vara "ett särdeles vackert klingande kyrkoinstrument med i förhållande till stämmoantalet ovanligt rika möjligheter i musikaliskt hänseende".

Under en period på 1980-talet ersattes orgeln först av en cembalo och senare av en elorgel. Elorgeln står kvar på läktaren.

Orgelhuset är av träramar med fyllningar och oljemålat.

På grund av ständiga reparationer av orgeln har en digital orgel inköpts 2015. Inne i orgelhuset är placerade 11 st högtalare till denna. Den har 41 stämmor, tre manualer och pedalverk och har toner som är inspelade från olika piporglar i Europa. Spelbordet är en stor ljus trälåda som har placerats i koret.

Bänkinredning

Bänkkvarteren är nygjorda efter branden 1970. De är ritade 1969 av Manne Carlman. De skador som branden förorsakade innebar att man realiserade en plan att skaffa nya bänkar. Samtidigt gjordes nytt trägolv i bänkkvarteren. Bänkarna är utförda av ramverk och fyllningar samt limfogar i sitsar och rygg. De är målade i linoljefärg i grå och olika gröna kulörer.

Äldre bänkar finns bevarade på orgelläktaren och i tornets andra våning. De bänkarna är målade i grå toner ovanpå äldre färglager, bl a en eller flera kraftigt blå färgtoner (utförda eventuellt i samband med altarfresken 1923 men troligen tidigare) samt underst en ockrabrun färgton från 1839.

Det finns 270 platser i kyrkan.

Altaranordning

Bakom altaret är en hög, grund nisch med rundbågig överkant. På kanterna finns en ganska mörk grågrön färg med en vinröd kant inåt. Innanför ramen är till ca 2 m höjd en marmoreringsmålning i grönt som föreställer ett ramverk av sten med tio fyllningar med stukade kanter. Över den marmorerade bröstningen är en fresk från 1923 av göteborgsmålaren Fritiof Swensson (1889-1974). Motivet föreställer Jesus på vandring till Emaus och har överskriften "Bliv när oss, Herre".

Fresken ersatte en äldre målning med drivande moln över kullen vid Golgata. Framför den målningen stod ett stort enkelt och mörkt kors med ett gyllene allseende öga med strålkran i mitten.

Den ursprungliga ritningen till altaret var utförd 1838 av Robert Brouhn (1807-1882, akvarellist, ritlärare och konduktör vid Överståthållarämbetet). Ritningen finns i Riksarkivet. Se ritn i kap 2.16. Altarprydnaden var ett stort kors men detta utfördes inte helt enligt ritningen.

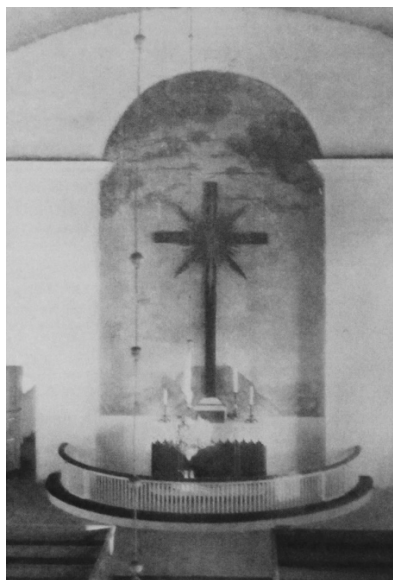
Den nya fresken innebar arkitektoniskt en stor förändring i det enkla nyklassicistiska kyrkorummet. Församlingen ansökte redan 1915 om att få göra en ny alturvägg. Efter många diskussioner avslog Byggnadsstyrelsen ansökan och ville att man skulle behålla det gamla korset, dels därför att det passade i kyrkan och dels därför att man inte trodde att konstnären skulle klara sin uppgift. Efter ytterligare

påtryckningar lyckades man dock 1922 få tillstånd att utföra målningen.

Altaret är byggt av trä med ramverk och fyllningar och målat i en grå kulör med linoljefärg. Enligt en uppgift breddades det vid restaureringen 1930.

Altarring från 1930

Altarring för 1930

Altarringen är från restaureringen 1930 (Fant). Det är en halvrund tät barriär uppbyggd av ramverk med fyllningar åtskilda av pilastrar i relief och med varannan fyllning smyckad med förgylld stiliserad blomma i en cirkelyta, allt ursprungligen målat i grå nyanser. På altarritningen från 1838 finns en liknande altarrundel som eventuellt kan ha inspirerat Fant. Knäfallet är stoppat med grått tyg. Golvytan innanför altarrundeln är upphöjt i förhållande till koret och täckt med en rödbrun matta.

Den tidigare altarrundeln är ej bevarad. Den hade ett räcke av många smala pinnar, kanske diagonalställda.

Predikstol

Vänstra bilden före 1930 (observera draperimålningen), högra bilden 2016

1842 upprättades ritningar till predikstolen och altaret av Robert Brouhn. Ritningen finns i Riksarkivet. Se ritn i kap 2.16.

Korgen är rund och har i botten en utskuren pinjekotte. Från denna utvidgar sig korgen till sidorna, som är raka. Korgens botten dekorerad med bladornament och är sedan svagt inåtsvängd. Sidorna är längst ned försedda med en bred sarg. Mitt på är tre speglar med förgyllda kristna symboler utskurna i relief. Korgen avslutas med ett profilerat listverk. Under bokstödet som har fyra ljushållare av mässing sitter ett skulpterat änglahuvud.

I dag saknas väggstycke mellan korg och tak. Tidigare fanns en draperimålning på väggen.

Predikstolen och baldakintaket är övermålade med en tjock färg med en färgsättning som ej stämmer med ursprunglig målning.

Till predikstolen hör en trappa längs ytterväggen med en barriär med ramverk och fyllningar, också den med sentida påmålning.

Färgbilden visar predikstolens nuvarande utseende efter kyrkans ändrade färgsättning 1963-1970. Predikstolen har en brokig färgsättning med de grågröna toner som infördes i kyrkan. Den svartvita bilden visar predikstolen i början av 1900-talet.

Dopfunten

Dopfunten är av granit och stammar enligt tradition från 1100- eller 1200-talet. Den har en enkel stark geometrisk form och har ett kvadratisk tvärsnitt. Kuppen smalnar av nedåt till en rund form som möter den smalare foten som är rundad uppåt. Möjligen saknas en kvadratisk bottenplatta som skulle ge dopfunten ett bättre förhållande till kalkstengolvet. Tidigare stod dopfunten på plankgolv och från början kanske på jordgolv. Fant har 1930 föreslagit ett podium av kalksten eller plank för dopfunten. I dopfunten ligger ett praktfullt mässingsfat från 1500-talet (se inventarier!).

Dopfuntens placering i koret kan diskuteras. Före 1930 stod den troligen i korets södra del men Fant flyttade den till korets nordöstra del framför kyrkvärdsbänkarna och nära dörren till sakristian. I samband med att koret breddades och krucifixet hängdes upp mellan de främsta södra fönstren flyttades funten till en plats mitt för krucifixet som på detta sätt fick någon slags tveksam liturgisk mening, som ytterligare betonas genom det flyttbara altarbord som nu står där. Det som ytterligare komplicerar förhållandena i koret är flygeln, det nya orgelspelbordet och diverse andra föremål.

Vid en restaurering av koret bör övervägas att flytta tillbaka dopfunten till 1930 års plats och försöka ordna en städad plats för musikinstrumenten på högra sidan utan att de konkurrerar med altaret.

2.3.5 TILLGÄNGLIGHET FÖR FUNKTIONSHINDRADE

Kyrkans båda ingångar i vapenhuset samt i sakristian har flera höga trappsteg och kan ej användas av rullstolsburna. Det finns dock en lös ramp som kan läggas ut vid vapenhuset.

Inne i kyrkan är det två stegs nivåskillnad från långhuset till koret (också till sakristian). Här finns inga ramper. Förutom i mittgången finns inga lämpliga platser för rullstolar.

Kyrkan är utrustad med hörselslinga och hörstavar.

Toaletten under läktaren har inte tillräckliga mått för rörelsehindrade.

2.3.6 TEKNISKA SYSTEM

Elektricitet

Elektricitet indrogs i kyrkan i början 1950-talet men kyrkorummet fick sin belysning först i början av 1960-talet. Elcentraler finns i pannrummet, i klockvåningen i tornet och i förrådet under läktaren. Det finns inga jordfelsbrytare och en del kablar och säkringar är av äldre datum. I pannrummet är det automatsäkringar.

Belysning

Kyrkorummet belyses av lampetter på ytterväggarna samt vissa glödlampor som monterats tillsammans med en flat mässingsstjärna upptill på ljuskronorna. Lampetterna skaffades i början av 1960-talet under medverkan av Eiler Graebe. De har ett stickigt skarpt sken som inte skapar stämning i rummet och inte heller är bra för att församlingen skall kunna läsa i psalmboken.

En spotlight i taket belyser altarväggen. Under och över läktaren finns 4 mässingslampetter.

Vapenhuset har en glaslykta, som är ritad av Fant för 3 st levande ljus men med möjlighet att koppla in en glödlampa.

Sakristian har en ljuskrona.

Vindar, tornrum, pannrum har enkla vita glober.

Orgelspelborden har specialarmaturer.

Värme

Kyrkan fick 1948 ett uppvärmningssystem med lågtrycksånga med stora och tjocka vattenradiatorer längs ytterväggarna (bänkarna avkortades). Ett pannrum byggdes under koret med plats för panna och bränsleförråd, skorsten murades i sakristian och upp längs långhusets gavel. Från pannrummet drogs värmerören i kulvertar som gjöts i mittgången och med sidogrenar till ytterväggarna.

1959 installerades oljepanna och oljetank och man använde det äldre ledningssystemet för varmvatten i stället. 2007 fick man en ny pelletspanna och ett pelletsmagasin. Det är nu ett ekonomiskt och lättskött system. Anläggningen har en timer så att det är möjligt att hålla en låg grundvärme och långsamt höja temperaturen inför planerade gudstjänster. Kyrkans grundvärme håller ca 16°, vid gudstjänster höjs den till 18°.

Ursprungligen hade kyrkan ingen uppvärmning alls men 1899 resp 1923 installerades två stora kamflänsförsedda kaminer vid syd- och norrväggen med skorstenar upp genom yttertaket.

Vatten och avlopp

Vatten och avlopp finns installerat vid toaletten under läktaren. I förrummet här finns en vask och en elektrisk varmvattenberedare. Avloppet är draget ut till norr om tornet där en septiktank ligger. Den töms en gång/år.

Ventilation

Endast toaletterummet har ventilationsanläggning i form av en fläkt som avger ett störande buller.

Ljudanläggning

Kyrkan har en ny ljudanläggning med anslutning till hörselslinga, hörselstavar och högtalare. Nya högtalare hänger mitt i trätunnvalvet. Längst bak i långhuset finns en inspicientpanel för skötsel av anläggningen.

Brandskydd och inbrottssäkerhet

Kyrkan har ett antal brandvarnare utplacerade i predikstolen, sakristian och tornet med signal lokalt vid apparaten. Det finns inget larm till personal eller till räddningstjänsten.

Det finns inget inbrottslarm i kyrkan. Efter stöld av kopparstuprör och försök att bryta sönder kopparportar har man börjat hålla fasadbelysningen tänd hela nätterna.

Åskskydd

Kyrkan har en åskledaranläggning som utnyttjar stuprören som nedledare. Efter lagningar på grund av kopparstöld har vissa stuprör inte anslutning till jordplåt.

Inne i tornet hänger åskledarkablar som ej är anslutna.

Klockringning

Kyrkan har automatik för klockringningen och för öppning av två av tornets fyra luckor

Reglerutrustningen med programmerbar timer sitter i norra läktartrappan.

2.3.7 INVENTARIER

Kyrkans inventarier är förtecknade i församlingens inventariebok, senast uppdaterad 2006. Här finns en fullständig förteckning inklusive inventarier till kyrkogården mm. Nedan listas de föremål som återfinns i kyrkan. Förbrukningsartiklar samt enklare moderna möbler mm har ej medtagits. Bevarade äldre kulturhistoriskt intressanta föremål som ej är i bruk är omnämnda. Förutom beskrivning av föremålet anges placering och, där så är känt, upphovsman och datering.

Kyrkan förvarar inventarierna på olika platser. Värdefulla metallföremål förvaras i kassaskåp i sakristian. Textilier förvaras i två stora skåp i sakristian. Vissa inventarier står framme i kyrkan. Äldre föremål förvaras i tornets andra våning.

Förvaringen av ett föremål anges med bokstavsbeteckning inom parentes enligt följande:

- KS kassaskåp i sakristian
- TS skåp för textilier i sakristian
- ÖS skåp för övrigt i sakristian
- S sakristian
- K Kyrkorummet
- V Vapenhuset
- T Övervåning i tornet
- B Bårhuset

METALLFÖREMÅL

Dopfat av mässing, troligen tillverkat 1500-tal, Nürnberg, h
6cm, diam 57cm, mässing (K)

Dopfat med uppåt buktig spegel med en framställning av Sankt Göran omgiven av en bård med blommor och rankor samt en textremsa med texten DEN RIDDERS IOORIS DOOR

DODTS MAGHT BENEEMT DEN DRAECK SYN KRAGHT
(Riddaren Göran genom Guds makt fråntar draken sin kraft).
Rak kep. Uppåt ställt 8 cm brett bräm med två rader
stämplar med blad och knoppar mellan upphöjda band.

Dopskål av mässing, b fot 19cm, b upptill 26cm, h 14cm,
tidigt 1900-tal, (ÖS)

Genombruten dopskål av mässing med insatt dopfat av glas.
Drivet mässingsarbete med dekorationer av punsade
slingrande bladornament samt knoppar.
Inskription: Gåfva till Houfs kyrka av kyrkoherde Johan
Sjöstedt 1912.

Dopvattenkanna av brons, h 31 cm, b 17cm, 1951 (ÖS)

Vattenkanna med klotformig kanna och hög hals som vidgar
sig upp av grönpatinerad brons. Hög platt hänkel av brons.
På kannan står texten LÅTEN BARNEN KOMMA TILL MIG.
Undertill texten MODERN METALLKONST BL.
Kannan är otät.
Gåva av syskonen Erlandsson.

Dopvattenkanna av mässing, h 24cm, b 15cm, 1989 (ÖS)

Dopvattenkanna av mässing, invändigt förtennt. Platt hänkel. Inköpt för donationsmedel.

Kalk av silver, omgjord 1797, h 30cm, b fot 15cm, b cuppa 12 cm, (KS)

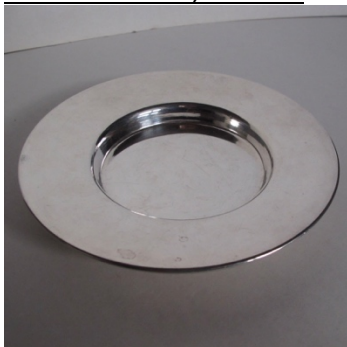

Kalk av silver, cuppan med förgyllning invändigt och ett stycke ner på utsidan. Rund fot med koniskt uppstigande mitt, fotkanten graverad och med vågrätt bräm med texten DENNE KALK TILLHÖR HOUFS KYRKA OMGJORD 1797 ... L A BORG PRAEP:ET PAST.

Över brämet graverade bladornament. Runt skaft med två profilerade noder. Cuppan vidgar sig uppåt och har något utvikt mynningskant.

Stämplor: tre kronor, AG, P2

Patén av silver, b 16cm

Paten av nysilver? Plan spegel, diam 10cm, uppåtlutande keps och ett brett bräm. Saknar stämplat.

Oval oblatask av silver, h 5,5cm, b 8,5x11,5cm, ca1850, (KS)

Oval oblatask av silver, Askens sidor raka, vid foten en bård med tunna band. På lockets kant liknande bård samt en smal pärllist. Locket har en upphöjd och svagt kupig spegel ett stycke från kanten. Askens och locket är förgyllda invändigt. Stämplat: tre kronor, V4 G. THULIN

Sked av silver med perforerat blad, l 12cm, 1863 (KS)

Sked med kupigt blad med många små hål (sockerströare? sil?). Bård rund bladkanten, ornament på skaftändan.

Enligt en uppgift en oblatsked.

Stämplat: tre kronor, oläslig årsstämpel, enl. uppgift 1863.

Vinkanna av silver, h 33cm, b fot 12cm, b kanna 14cm, 1939 (KS)

Vinkanna av drivet silver med rund fot och rokokoaftig kanna med grov hänkel och pip och runt kupigt lock med ett kors. Bladornamentbårder på fot och upptill på kannan. Ingraverade kors/bibel/palmblad på sida. Stämplat: tre kronor, N8, V, H Andersson. Gåva på Hovs kyrkas 100-årsdag 1939 av Paulina och John Kollberg.

Nattvardskalk av silver, h 13cm, b fot 5cm, b cuppa 7 cm, 1992 (KS)

Liten kalk av silver/nysilver med rund avsmalnande fot och uppåt vidgande och överst utsvängd cuppa, invändigt samt upptill utvändigt förgylld. Levererad av Liturgisk utrustning, Brämhult.

Patén av silver, 1992 (KS)

Patén av silver/nysilver till ovanstående kalk. Liturgisk utrustning, Brämhult

Brudkrona av förgyllt silver, h 9cm, 1951 (KS)

Brudkrona av förgyllt silver med sex ljusblå stenar på en slingrande bård under ståndarna som är plana och raka och avslutade med en liten kula. Slät kronring med utställd nederkant och en genombruten slingrande bård med ädelstenarna. Mellan ståndarna ornament i form av stjärnor och kors. På fotkransen är graverat STÖRST ÄR KÄRLEKEN. Gåva av Hovs SLKF-avdeln.

Kandelaber, h 80cm, b 75cm, 1915 (K)

Kandelaber av mässing med rund profilerad fot och ett runt kraftigt långt skaft med två nodliknande förtjockningar, efter den översta noden sju ljusarmar. Varje ljusarm har rund form och två, en eller ingen nodliknande förtjockning. Armarna mynnar i ljuspipor som under sig har runda droppskålar och överst breda ljusmanschetter. Gåva av Hovs kyrkliga arbetsförening

Ljusstake av mässing med lejonfötter, 2 st, h 50cm, h m
ljuspipa 55cm, b fot 21cm, b droppskål 22 cm (K)

Ljusstake av mässing. Balusterformat skaft, utvikt fotkant som står på tre gjutna lejonfigurer med laxknutliknande infästning i foten. Ovanför foten finns en vulst och en droppskiva. Skaft med en nodliknande förtjockning. Droppskål med kupad botten. I droppskålens botten en bred ljuspipa med något utsvängd kant. På vulsten nertill är ingraverat B . F . T.

Ljusstake av järn, 2 st , h 82cm 1956 (K)

Ljusstake av svartlackerat järn, kvadratisk fot med fyra rullade plattjärn som fötter, runt skaft med påsatt slingrande grov järntråd, rund droppskål med uppvikt kant och rak ljuspipa.

Gåva av Hovs SLUF-avdeln

Ljusstake, mässing, 2 st, h 22 cm, b 10cm, (K)

Ljusstake av mässing med rund fot och balusterformat skaft som övergår i en rak ljuspipa med utvikt kant.
Stämpel: SB, kungl krona, nr 22

Ljushållare, 2 st, (K)

Ljushållare på predikstolen med armar av mässingsstång som går ut vågrätt och är uppböjda till en rund droppskål med rak ljuspipa.

Ljuslampett av mässing, utsprång 27cm, (K)

Ljuslampett med 3 ljus vid predikstolen, Från en rund kupad väggplatta med bandornament går en rund kraftig stam men en nodliknande förtjockning ut och svänger upp till det mittre ljusets droppskål, Under denna går nedåt rundböjda mässingsplattband till droppskålarna på sidorna.

Droppskålar runda och kupade med utvikt kant, raka ljuspipor med något utsvängd kant.

Ljuslampett av järn, 2 st (K)

Ljuslampett för 2 ljus av järn med hamrad vegetativ dekor på en platt utskuren yta som bildar en uppväxande med två ljusarmar. Kupig droppskål och rak pipa.

Ljusbärare, h 130cm, b 80cm, 1977, (K)

Ljusbärare av järn med stor rund fot, ett kvadratisk skaft med kristusmonogram och två ringar med vardera ca 20 ljushållare runt en genombruten glob krönt av ett kors.

Ljusstake av järn, 2 st, h 82cm,(S)

Ljusstake av svartlackerat järn, kvadratisk fot med fyra rullade plattjärn som fötter, runt skaft med påsatt slingrande

grov järntråd, rund droppskål med uppvikt kant och rak ljuspipa.

Ljusstake av järn, 2 st, h 90cm, 1977, (K)

Ljusstake av svartmålat järn med kvadratisk fot med fötter i hörnen av rundböjda järnband, stång med smidda voluter och en kvadratisk stor droppskål med uppvikt kant, rak ljuspipa.

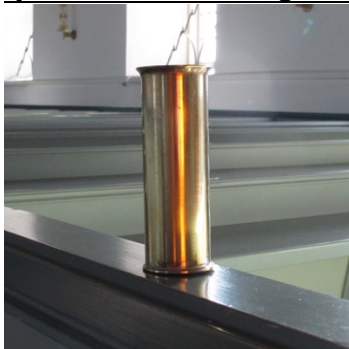
Gåva av familjen Hagander???

Vas av mässing, 2 st, h 30cm, 1948 (K)

Sexsidig vas av mässing, uppsvängande fot och raka sidor som breddas uppåt, utspringande band upptill, uthamrat kors på framsidan, hamrad bucklig yta, förtennt invändigt. Gåva av Församlingskretsen

Ljushållare av mässing för bänkar, 40st, h10cm, d 3,5cm (K)

Kollektbössa av plåt (T)

Kollektbössa av grönmålad plåt, nedmonterad 1971.

Storklockan, 580 kg (tidigare vikt 414 kg), (T)

Gjuten 1704 av Lars Uetterholtz i Malmö.

Omgjuten 1860 och fick då inskriptionen "Hör Gud ännu sin nåd bjuder. Se templets portar öppnar sig! Kanske härnäst då klockan ljuder upplåtes gravens port för Dig. Du går ej mer i Herrens hus. Ditt rum bereds i jordens grus".

Klockan blev åter omgjuten 1927 och fick då denna inskription på motsatta sidan: "Under Carl XV 2:dra regeringsår blev denna klocka omgjuten av L.R.L.

Breusewetter klockgjutare i Hörby. År 1927 under Gustav V tjugoförsta regeringsår, då Edvard Rohde var biskop i Lunds stift, Johan Nilsson landshövding i Kristianstad län, Olof Holger kyrkoherde, Albert Runbäck kantor, Johan Collberg och Johannes Nilsson kyrkvärdar samt Herman Paulsson kommunalordförande i Houfs församling, blev denna klocka omgjuten av M och O Ohlsson i Ystad.

Lillklockan, vikt 325 kg, (T)

Gjuten 1513, nu förstörd inskription med gjutarens namn finns på foto som förvaras i landsarkivet i Lund. Omgjuten 1839 och 1923. 1923 fick den inskriptionen "År 1839 blev denna klocka omgjuten i Kristianstad av Gabriel Olof Fredriksson, styck- och klockgjutare. Rämnad och åter omgjuten 1923 av M och O Ohlsson i Ystad då Johan Sinus Sjöstedt var kyrkoherde i Houf och Båstad".

Kyrktupp av järnplåt (på tornet)

Kyrktupp av kopparplåt som vindflöjel.

BELYSNINGSARMATURER

Ljuskrona av järn och slipade glaskristaller, h 80cm, b 70cm, enl uppg. slutet av 1700-talet (K)

Ljuskrona av järn med tre bukiga bågar av rundjärn som bär en kraftig ring nere i kronan. I ringen är fästa 6 ljusarmar och 6 armar för reflexornament av kristall samt en mittstam med klotformade glaskulor. Armarna är S-svängda och formade som knotigt grenverk. Ljushållare utgår en bladformad ljusmanschett och har raka skaft och ljuspipor med utsvängd droppskål.

Högst upp har tillkommit en plan 6-uddig stjärna av mässingsplåt med elektriska ljus.

Gåva av kapten Pettersson

Takkrona av mässing h 70cm, b60cm, (K)

Ljuskrona av mässing, 8-pipig.

Profilerad mittstam som nedåt avslutas med en kula med mittlist och profilerad bottenknopp. Från en skiva ovanför kulan utgår 8 S-svängda ljusarmar med cylinderformade ljuspipor och stora bladformade ljusmanschetter. Över ljusarmarna sitter ett antal klockornament.

Högst upp har tillkommit en plan 8-uddig stjärna av mässingsplåt med elektriska ljus.

Takkrona av mässing, 1765, h 130cm b 100cm, (K)

Ljuskrona av mässing, 32-pipig.

Profilerad mittstam som nedåt avslutas med en kula med mittlist och profilerad bottenknopp. Från en skiva ovanför

kulan utgår 8 S-svängda ljusarmar med vardera 2 cylinderformade ljuspipor med runda utsvängda ljusmanschetter med bräm och djupa droppskålar med bräm. Högre upp sitter en krans av bygel- och klockornament samt överst ytterligare en krans av 8 ljusarmar med vardera 2 ljuspipor lika den nedre kransen. Högst upp har tillkommit en plan 8-uddig stjärna av mässingsplåt med elektriska ljus.

På kulan finns en inskription: När du här liusen ser / låt dig däraf påminna / Hur du allt mer och mer / Af tro och dügd må brinna. Du då helt trygg skall gå / Ur verlden genom Trona / Af ljusens far sidst få / en härlig lüsand Crona. Och håll ej mörkret när / Det dig för Gud ej döljer, / Guds ord det ljuset är / som trogen själ här följer. Att lüsa i Guds hus / Jag denna Crona giver / Min Jesus Fadren lius / Mit Lius i Trona bliver. Vidare står namnen på givarna: Sven Nilsson och Gunnel Pehrs Dotter uti Ingelstorp, anno 1765.

Takkrona av mässing, h 70cm, b 60cm, 1928, (K)

Ljuskrona av mässing, 6-pipig.

Profilerad mittstam som nedåt avslutas med en kula med mittlist och profilerad bottenknopp. Från en skiva över kulan utgår 6 S-formade ljusarmar med cylinderformade ljuspipor på stora bladfomade ljusmanschetter. Över ljusarmarna sitter några klockornament.

Högst upp har tillkommit en plan 6-uddig stjärna av mässingsplåt med elektriska ljus.

Gåva av makarna Kollberg ??

Takkrona av malm, h 60cm, b 70cm, 1966, (S)

Ljuskrona av malm.

Mittstam med bladornament och kula med mittlist och bottenknopp, 8 ljusarmar med vita raka ljuspipor, rund ljusmanschett och elektrisk belysning (päron).

Gåva av makarna Liberg

Lampett av mässing, 8 st, h 75cm, 1963 (K)

Lampett av mässing med väggkonsol, rund stam och intill denna grupperade 9 st raka lamphållare med elektriskt ljus (päron).

Gåva av Emma Erlandsson

Lampett av mässing, 2+2 st (K)

Belysningsarmaturer av mässing och opalglas.

Placerade under och uppe på läktaren. De undre med hållare för levande ljus.

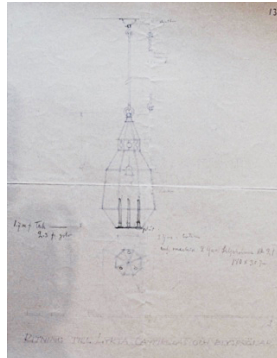
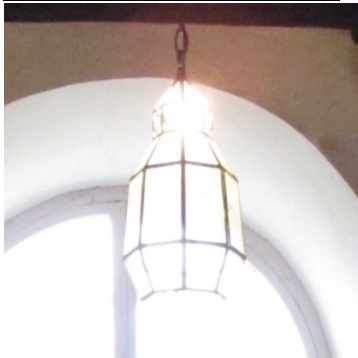
Gåva av Emma Erlandsson

Ljusbågar av stål med 7 st elektriska lampor, 10 st, h 1,0m, b 1,5m, 1930

Smidda ljusbågar av järn i kyrkorummets fönster.
Belysningsinstallation 1985.

Taklykta av järn, 1951, (V)

Lyktan i vapenhuset samt arkitekturritning över lykta med antikglas och blyspröjsar

Lykta av järnstomme och glas, 8-kantig fasetterad form.

Gåva av P Hj Persson

TEXTILIER

Antependium av siden, vitt, h 90cm, b 188cm, (TS)

Antependium av benvit sidendamast med broderier och påsydda vävda band av guld- och silvertråd. Guldfrans.

Antependium av ylle, svart, h 97cm, b 192cm, (TS)

Antependium av svartblått ylle med påsydda vävda band av silvertråd samt broderier, foder av svart siden.

Antependium av siden, grönt, h 95cm, b 196cm, (TS)

Antependium av grön sidendamast med broderier (Livets träd) i vitt, blått, brunt och grönt. Foder av blått linne.

Antependium av ylle, rött, h 110cm, b192cm, (TS)

Antependium av rött ylle med påsydda band och broderier med guldtråd. Rött sidenfoder.

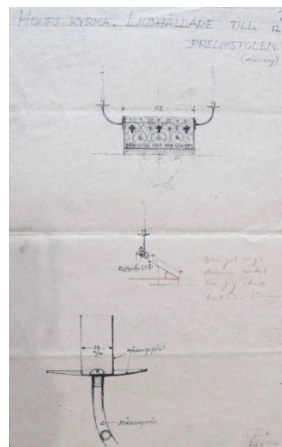
Antependium av linne, violett, h 105cm, b 196cm, (TS)

Antependium av violett linnetyg med broderier (kalk och texten FÖR EDER) samt guldfrans. Violett linnefoder.

Predikstolskläde av siden, vitt, h 56cm, b 54cm, 1965, (TS)

Predikstolskläde av benvit sidendamast, broderad med guldtråd (Kristusmonogram och sädesax) och blått (två fiskar). Guldfrans. Foder av ljust linne.

Gåva av Hovs kyrkliga arbetsförening

Predikstolskläde av brokad, svart, h 35 cm, b 52cm, 1930, (TS)

Predikstolsklädet finns med på arkitekttriting över ljusstakar till predikstolen 1930

Predikstolskläde av sammets- och guldbrokad. Guldfrans.
Svart bomullsfoder. Nederst texten HÖR GUDS ORD OCH
GÖM DET.
Litium 1930.

Predikstolskläde av siden, blågrönt, h 56cm, b 54cm, 1966,
(TS)

Predikstolskläde av blåaktig sidendamast med broderier i vitt, guld och silver (Kristusmonogram och duva). Foder av ljus linne.

Text på påsydd lapp på baksidan; SSKT 1965 SBS

Gåva av Hovs kyrkliga arbetsförening

Predikstolskläde av ylle, rött, h 64cm, b 53cm, 1922, (TS)

Predikstolskläde av rött ylletyg med broderier, påsydda band och frans i guldtråd. Rött bomullsfoder.

Gåva av Gärda Thulin

Predikstolskläde av ylle, violett, h 55cm, b 55cm, 1964, (TS)

Predikstolskläde av violett ylletyg med broderad törnekrona.
Gåva av makarna Erik Johansson

Mässhake av siden, vit, h 120cm, b 107cm, 1931 (TS)

Mässhake av benvit sidendamast, med påsydda band och broderier med guld- och silvertråd. Benvitt sidenfoder.
Märkt på baksidan med: HK EP LITIUM 1931

Mässhake av siden, grön, h 125cm, b 106cm, 1930

Mässhake av grön sidendamast med påsydda band och broderier i guldtråd. Grönt sidenfoder.

Mässhake av sammet, röd, 1951, h 112cm, b 65cm, (TS)

Mässhake av röd sammet med påsydda band och broderier i guld. Rött sidenfoder.
Gåva av församlingskretsen

Mässhake av ylle, violett, h 126cm, b 108cm, 1964 (TS)

Mässhake av violett, grovt ylletyg med vävd dekoration i vitt, gult och rött (kors med törnekrona resp ankare). Saknar foder.
Gåva av makarna Nils Liberg

Mässhake av sammet, svart, h 122cm, b 65cm, (TS)

Mässhake av svart sammetstyg med påsydda band och broderier i silver (kors med törnekrona resp. ordet JAHVE i hebreiskt skrift i en triangel med strålgångs).

Stola av linne, vit, 2014 (TS)

Stola av hellinne, tuskaft med partier i gånnefkrus, foder av thaisiden. Väv av Maja Philipsson 2015.

Stolor 4 st

Stola av ylle, vit, 1965 (TS)

Gåva av Hovs kyrklige arbetsförening

Stola av ylle, grön, 1964 (TS)??

Gåva av Hovs kyrklige arbetsförening

Stola av ylle, violett, 1964 (TS)??

Gåva av makarna David Johansson

Stola av ylle, svart, 1987??

Gåva av Hovs kyrkliga arbetsförening, inköpt hos IM,
broderad av Ingegärd Karlsson, Hov

Kormatta, b 180cm, l ca 300 cm, 1965, (S)

Gåva av makarna Nils Liberg

Dopmatta, b 135cm, l 210cm, 1971 (K)

Flossamatta med blommönster.
Gåva av Gerda Liberg

Dopklänning, 1972 (TS)

Vit klänning med rosa alt. ljusblå band.
Gåva av Gertrud och David Johansson

Kollekthåv, h 19cm, b 14cm, äldre (TS)

Kollekthåv av röd sammet med påsydda band, broderi och tofts av guldtråd, läderfoder samt beslag av silver. Tyget är slitet

Kollekthåv med handtag, h 20cm, b 14cm, (TS)

Kollekthåv av brunrött sidentyg med band och broderad med guldtråd (Kristusmonogram och texten IN HOC SIGNO VINCES på 4 sidor). Fodrad med läder. Dubbla korta handtag av mässing.

Kollekthåv, h 21cm, b 14cm, (S)

Kollekthåv av brunrött mönstervävt tyg med band och tofs i brunt. Kant upptill och insidan av brun mocca. Järnbeslag och svart runt träskaft.

Kollekthåvar, 2 st, h 18cm, b 13cm, 1974 (S)

Kollekthåv av grön ylledamast med broderier, band och tofs av guldtråd. Läderklädd inuti. 8-kantigt träskäft.

Nya kormattan, b 200cm, l 360cm (K)

Matta "Rutmattan med blått", originalmönster av Märta Måås Fjätterström, vävd av Iris Ivarsson.

TRÄFÖREMÅL

Triumfkrucifix från 1200-talet h 250cm, b 180cm, (K)

Krucifix från den äldre kyrkan, först deponerat på Historiska Museet i Lund, återlämnat och uppsatt i kyrkan 1971. Krucifixet har stora skador i målningen, vissa metalldelar t ex kronan saknas helt. Det är i musealt skick och inte restaurerat.

Riksantikvarieämbetet motsatte sig kraftfullt att krucifixet skulle återlämnas och sättas upp i kyrkan, därför att det inte skulle få någon liturgisk funktion och synas mycket dåligt på sin plats i motljuset mellan två fönster.

Träskulptur, h 53 cm, (K)

Liten träfigur, eventuellt med färgspår.
Obekant ursprung, tidig barock?
Upphängd över dörren till sakristian

Krucifix på altaret, h 67cm, b 24cm (K)

Skulpterat krucifix av trä.

Processionskors av trä, 1975 (K)

Enkelt omålat processionskors av trä.

Offerstockar, h 98cm ,1790 resp h 115 cm, 1800, (K)

Offerstockar av ek med järnbeslag.
Reparerade 1971

Psalmnummertavlor, 2 st, h 130cm, b 65cm, 1839 (K)

Svartmålade tavlor med skulpterat och förgyllt överstycke.
Till tavlorna hör två trälådor med små träplattor,
svartmålade med vita siffror samt två små gråmålade
trappstegar.

Golvur med fodral av gråmålat trä, h 260cm, b 60cm, (K)

Golvuret är inte detsamma som stod i den äldre kyrkan (det står i hembygdsgården). Det har ett skal i grov, gustaviansk stil och är påmålat med tjock färg.

Urtavlan är märkt med J P Mårtensson, Båstad nr 9. (J P Mårtensson var klockmakare i Båstad ca 1800).

Altarbord av trä, h 97 cm, 140x74cm, (K)

Enkelt bord av ek med dubbla skivor.
Fungerar som flyttbart extraaltare.

Ljushållare av trä, 53 st (T)

Ljushållare för placering på bänkkvarterens sidor längs mittgången samt mot koret. Tillverkade 1930 (Fant) för de äldre bänkarna. De nya bänkarna har ej hål för dessa. Ljushållarna var ursprungligen alabastermarmorerade.

ÖVRIGA FÖREMÅL

Vas av kristall, h ca 30cm, 2 st (K)

Kristallvas

Vinkanna av lergods, 4 st, h 30cm, b 16cm, (S)

Vinkanna av lergods med hänkel, brunglaserad och med ett varmvitt kors på sidan. Litet lock.

Tavla "Loven Herren" (V)

Skulpterad tavla av trä, målad och med texten LOVEN HERREN I HANS HELGEDOM i vapenhuset.

Tavla i sakristian (S)

Inramat collage av porträtt och några äldre fotografier från Båstad och Hov, bl a av kyrkointeriören före 1923.

Inramat färgfoto av kyrkorummet i Hov (S)

Foto från 1961, då fresken över altaret var ommålad men interiören för övrigt som efter restaureringen 1930.

Votivskepp, 1993 (K)

Modell av skeppet Cutty Sark, byggd och skänkt 1993 av Filip Reimer. Fartygsmodellen står i en liten monter som på ett museum. Om den skall vara i kyrkan bör det hängas som ett votivskepp.

Snidad träram med äldre kungörelse (T)

Snidad träram av gustaviansk typ med tunn oljemålning samt spår av förgyllning (på den kungliga kronan).
Tryckt tal av Carl III 1810 till svenska folket. Har tidigare suttit över dörren till sakristian.

Strålkran av trä, bevarade rester, h ca 180cm, 1842 (T)

Strålkranen av skulpterat förgyllt trä från den ursprungliga altarpopsatsen, med allseende öga i mitten, bevaras på tornets övervåning.

Krucifix av gips, h 34cm, b 20cm, (S)

Liten skulptur, gjuten av gips vid altaret i sakristian.

Golvurna av höganäskeramik, 1974 (V)

Stor, stadig stengodsurna på fot.
Gåva av Hedvig och Erik Larsson

Piano, 1987 (S)Flygel.(K)

Flygel av märket Grothrian Steinweg nr 104678 typ 185,
ljus träslag.

Orgel, 2015 (K)

Ny digital kyrkorgel som anskaffades 2015. Spelbordet till denna är placerat i koret. Den har 41 stämmor, tre manualer och pedalverk och har toner som är inspelade från olika piporglar i Europa. 11 st Högtalare är placerade i den gamla orgelfasaden. Den möbel som innehåller manualer och pedaler är en stor ljus trälåda som saknar sammanhang med

övriga inredning i kyrkan. Volymen är störande i förhållande till altaret.

Orgeln är inköpt genom en donation av Artur och Erik Nilsson.

Elorgel, 1980-tal

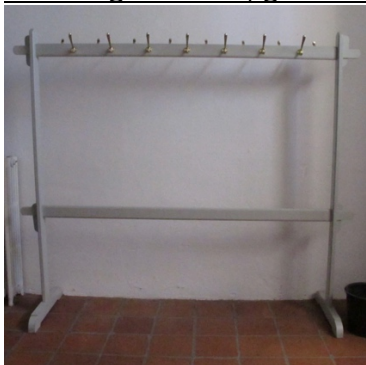
Elorgel av fabrikat GEM, typ Chorus III, på orgelläktaren. Har använts som ersättning för den stora orgeln.

Skrivbord, 117x178cm, (S)

Stadigt skrivbord med stor låda under, gråmålat men med den äldre blå färgen under.

Klädhängare av trä, gråmålad (V)

Enkel klädhängare av trä i vapenhuset.

Bord, mindre (S)

Används som altare i sakristian

Adventslysstake, 1986 (K)

Gåva av Albin Pettersson

Bänk (V)

Målad träbänk i vapenhuset, troligen från 1930.

Kyrkbänk, äldre 2 st (K, läktaren samt T)

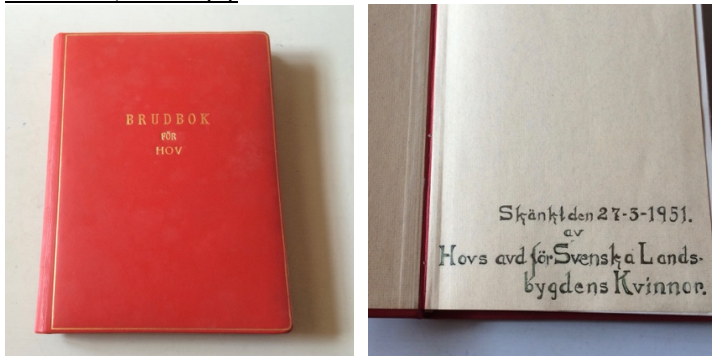

Bänkarna står åt sidan men har tidigare varit en del av ett litet bänkkvarter på läktaren. Målning i grå toner från 1930 men under spår av den äldre kraftigt blå färgen och under denna av en brunockra ursprunglig målning.

Kyrkbänk från koret (S)

Kyrkbänk från 1970, stod ursprungligen i korets sydöstra hörn.

Brudbok, 1951 (S)

Brudbok donerad till kyrkan tillsammans med brudkronan.
Gåva av Hovs SLKF-avdelning

2.4 KYRKANS BYGGNADS- OCH REPARATIONSHISTORIA

Den nuvarande kyrkan i Hov uppfördes 1839.

Platsen ligger dramatiskt i landskapet med utsikt över västra Bjärehalvön, Kattegatt och Hallands Väderö. Hov är en uråldrig plats med många fornminnen (gravhögar, bautastenar, domarring) och den har troligen under lång tid haft stor betydelse som kultplats. Namnet Hov (urspr. *förhöjning*, *liten hög*, senare *hedniskt tempel*, *större gård* etc) tyder på detta. Platsen var en av Bjäres tingsplatser.

Det finns många sägner om äldre byggnader på platsen (hednatempel, äldre stavkyrka).

När det gäller den stenkyrka som skall ha uppförts på 1100-talet och som i någon form stod kvar till 1839 vet man inte så mycket. En kyrkobeskrivning av prosten Nibelius från 1830 (Sven Dietrich Nibelius, kyrkoherde i Hov 1811-1832) berättar om storlek på den kyrka som revs 1839 och om viktiga inventarier i den men tyvärr inte mycket om kyrkans form och ursprung, om murar och valv och om äldre byggnadsetapper. Man kan dock med fog anta att den äldre byggnadshistorien är lik den som gäller de flesta andra kyrkor i häradet.

På 1100-talet byggdes en stenkyrka med tjocka gråstensväggar, avlångt långhus, kvadratisk kor med absid, öppen takstol och små fönstergluggar samt en klockstapel, som kanske stod på Klockenahöjden intill. På senmedeltiden kan kyrkan ha fått ett torn i väster med trappstegsgavlar samt valv i kyrkan. Troligen ersattes koret av ett förlängt långhus på samma sätt som i Västra Karup och Barkåkra.

Enligt Nibelius var kyrkan 49 ½ alnar lång och 13 alnar bred (innermått). Västra Karups kyrkas förlängda långhus (tornet ej inräknat) hade samma mått. Hovs kyrka hade 25 bänkar på manssidan och 28 på kvinnosidan. På läktaren fanns 5 bänkar och i koret 2.

Kyrkan hade blytak, som såldes vid rivningen. Vapenhuset hade spåntak.

Vid slutet av 1700-talet blev kyrkorummen ofta för trånga. I en del kyrkor som i Västra Karup och Grevie byggdes "nykyrkor" som tvärskepp till medeltidskyrkorna, i andra

som i Hov valde man riva den gamla kyrkan och bygga en ny bredare kyrka.

Inga fysiska spår finns bevarade av den äldre kyrkan men enligt uppgift skall den nya ha lagts precis över den gamla. Om grundstenar eller murverk kan finnas som delar i den nuvarande är inte bekant. När man grävde ut i golvet i kyrkan 1970 för att göra en ny bänkinredning hittades många gravar inne i hela nuvarande kyrkorummet. Dessa gravar kan ju ha legat inne i det gamla långhuset eller utanför kyrkmurarna. Man skall också enligt en uppgifter ha funnit rester av äldre murverk och till och med rester av en ännu äldre stavkyrka. Ingen dokumentation om detta har gjorts. Man fann också en större massgrav norr om det nuvarande tornet. Den ska enligt sägnen härröra från digerdöden (1300-talet eller 1711?).

Man har naturligtvis använt sten från den äldre kyrkan vid nybygget 1839 men i vilken utsträckning hela murpartier har återanvänts kan inte avgöras utan omfattande byggnadsarkeologiska undersökningar (t ex ingrepp i murar för att analysera murbruket).

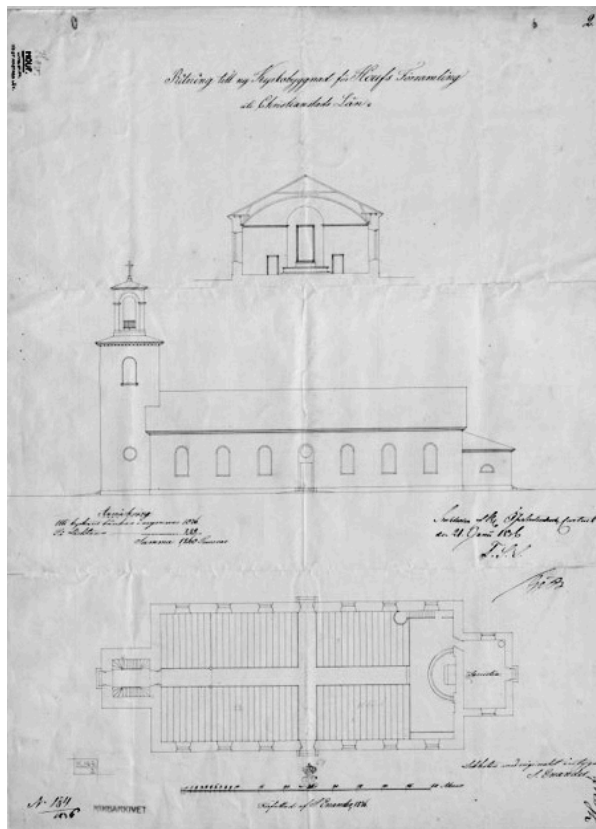
Av inventarier från den äldre kyrkan finns endast dopfunten, ett krucifix från 1200-talet, kyrkklockorna, ett dopfat från 1600-talet samt en offerstock bevarade. De gamla inventarieförteckningarna förlorades vid en brand i Båstad prästgård 1870.

1839 uppfördes den nya kyrkan efter ritningar upprättade 1835-36 av Samuel Enander (1788-1843, konduktör vid Överintendentsämbetet och flitig kyrkoarkitekt). Originalritningarna finns i Riksarkivet.

Byggnaden är typisk för den nyklassicistiska stil som Överintendentsämbetets kyrkobyggnader hade i början av 1800-talet. Det fanns två förslag till nybyggnaden. Det första var en mycket lång byggnad som rymde 1250 personer. Denna ansågs dock för dyr och den andra ritningen som upprättades visar en kortare och bredare kyrka. Den byggnad som uppfördes fick det första förslagets bredd och det andras längd och prutades alltså ytterligare. De portaler på syd- och nordsidorna som syns på ritningarna utfördes aldrig.

Förslag av S Enander 1835

Förslag av S Enander 1836

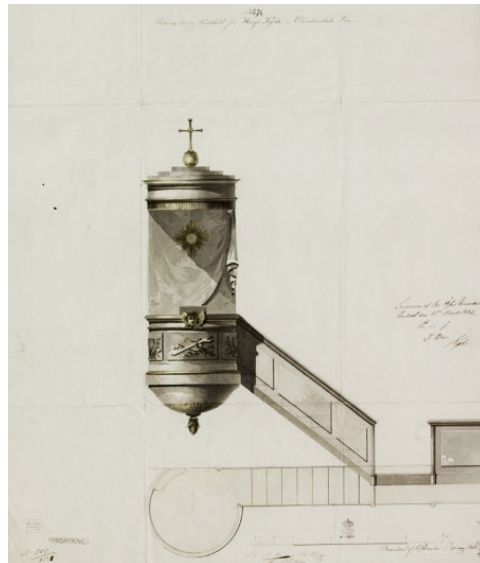
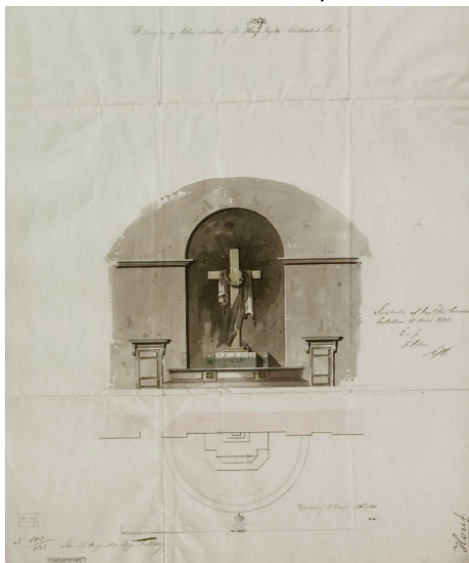
För den byggnadsentreprenad som upprättades förutsattes att byborna i församlingen skulle tillhandahålla allt stenmaterial. Naturligtvis återanvändes material från den kyrka som revs men det blev ändå ett drygt arbete för bönderna att köra fram all sten som behövdes.

Kyrkan har ett ljust, rymligt och enkelt kyrkorum med harmoniska proportioner och ett trätunnvalv som bidrar till känslan av rymd. Utsmyckningen var koncentrerad till altare och predikstol.

Kyrkan fick ett yttertak av ekspån som efter en tid byttes mot furuspån eftersom eken inte klarade klimatet.

1839 omgöts den lilla kyrkklockan av Gabriel Olof Fredriksson i Kristianstad (klockan tillverkad 1513).

1842 upprättas ritningar till altare och predikstol av Robert Brouhn (1807-1882, akvarellist, ritlärare, konduktör vid Överintendentsämbetet).

Altarväggen utfördes i princip enligt ritningen, som dock visar ett något annorlunda kors.

Mot en halvrund nisch i väggen bakom altaret var ett stort svart träkors placerat och i korsmitten fanns ett insatt öga omgivet av en gyllene strålkran. I nischen var ett landskap målat med en himmel med drivande skyar och en Golgatakulle nederst vid altaret.

Predikstolen byggdes enligt ritningen. Draperimålningen mellan korgen och baldakinen utfördes på en pannå på väggen. Denna är bevarad men övermålad med vit färg. Den

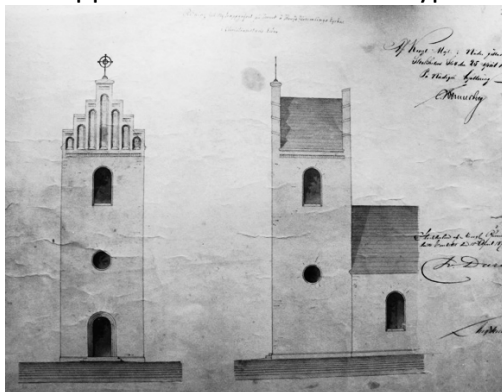
ursprungliga draperimålningen kan ha varit i blå och svarta färgroner.

1860 göts den stora kyrkklockan om av L R L Brausewetter i Hörby (klockan tillverkad 1704 av L Uetterholtz i Malmö).

1866 skänktes en liten piporgel till kyrkan. Den hade 4 stämmor och var tillverkad av en självlärd orgelbyggare, Tufve Nilsson i Margaretetorp. Fasaden till denna orgel finns bevarad på tornvinden.

Detta var kyrkans första orgel. Tidigare hade under 27 års gudstjänster klockaren stått i den s.k. klockarestolen vid altaväggens södra hörn och lett psalmsången endast med sin röst.

1873 rev man "lyktan", dvs den tornhuv som uppförts enligt ritningarna och som skall ha blivit helt upprutten på de 35 år som förflutit. Det finns många exempel på att man misslyckades att göra beständiga konstruktioner av nyklassicismens älskade öppna tornlyktor. I Hov murade man om tornets krön till trappsstegsgavlar och traditionella takfall. Ritningen till förändringen av tornet var upprättad av arkitekten Albert Törnqvist (1819-1898). Skälet till ombyggnaden kan också ha varit estetiska. Man kanske vill återuppliva ett torn av samma typ som det som revs 1839.

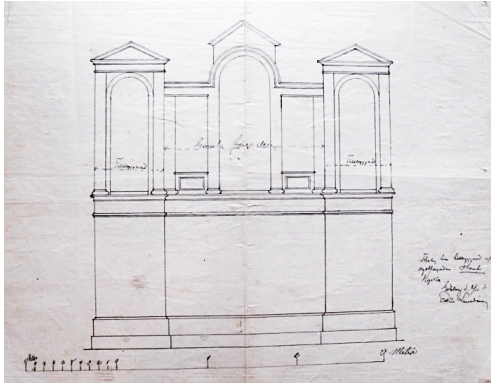

1888 byttes kyrktaket som var av tjärstruken furuspån mot engelsk korrugerad järnplåt.

1899 fick kyrkan en järnkamin i långhuset.

1902 blåste taket av i en julstorm och ersattes med ett tak av svensk korrugerad järnplåt.

1912 byggdes en ny orgel med 12 stämmor och 2 manualer av Eskil Lunden i Göteborg. Ritning över de tillbyggnader som då utfördes på sidorna av den gamla orgelfasaden är upprättad 1911 av E Lunden.

1915 En första ansökan ingavs till Överintendentsämbetet om en ny altarprydnad i stället för det stora träkorset.

1920 Byggnadsstyrelsen avslog ett förslag av Fritjof Swensson till ommålning av alturväggen och ville att kyrkan skulle behålla det stora korset eftersom målningen inte passade i den klassicistiska interiören.

1922 Ett bearbetat förslag till väggmålning accepterades dock till slut.

1923 fick kyrkan ännu en kamin i långhuset.

1923 Kalkmålningen utfördes på alturväggen av Fritjof Swensson (1899-1974) från Göteborg. Motivet föreställer Jesus på vandring mot Emaus och har överskriften "Bliv när oss, Herre".

1923 omgöts den lilla kyrkklockan av M o O Ohlsson i Ystad

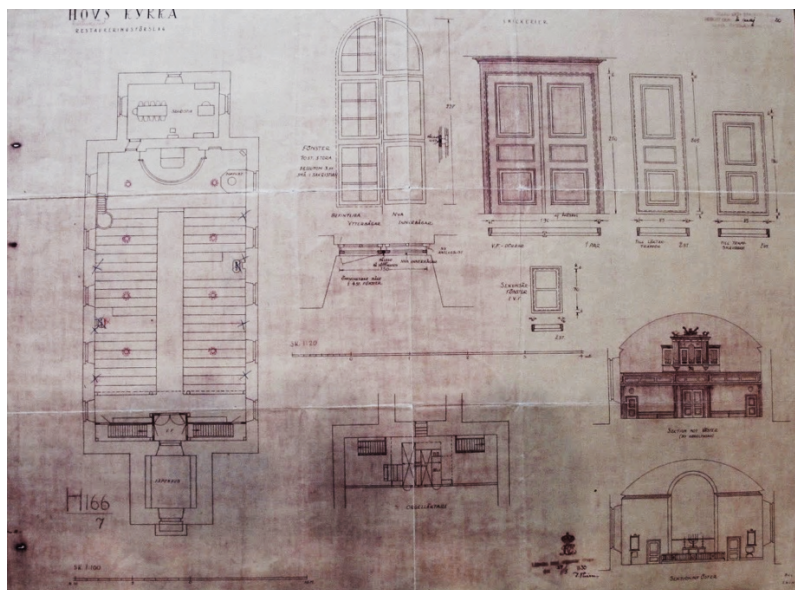
1925 restaurerades orgeln av Anders Magnusson i Göteborg.

1927 omgöts den stora kyrkklockan

1929-31 genomfördes en omfattande restaurering under ledning av Erik Fant (1889-1954, en av tidens mest kända restaureringsarkitekter). Byggmästare var Niklas Bengtsson i

Hov och målningsarbetena inne i kyrkan gjordes av kyrkmålaren K G Johansson från Skövde.

I förslaget beskrivs kyrkans utseende före restaureringen: "invändigt täckt med ett för tiden vanligt trätunnvalv, utvändigt med målad korrugerad plåt. Orgelfasaden är ombyggd 1912, då även en balkong på läktaren gjordes. Bänkarna äro slutna och ganska bekväma. De äro målade i en kraftigt blå färg. Kyrkan uppvärms med två kaminer .."

Ritning 1930 av Fant som visar plan, nya innanfönster och dörrar, sänkt läktare och ändrad orgel, ny orgelfasad, altarring.

Restaureringen omfattade en 60cm sänkning och ombyggnad av läktaren (nedmontering och återuppsättning av orgeln), bygge av ett vindfång under läktaren med väggar, klädda med panel, pardörrar mot kyrkan och enkeldörrar mot en befintlig och en ny läktartrappa av trä, en trappa till tornet bakom orgeln. Vidare byggdes en helt ny orgelfasad som placerades på läktarbarriären. En utbyggnad, "balkongen" på den gamla läktaren togs bort. Orgelns spelbord flyttades till södra sidan. Vidare insattes innanfönster i påbyggda karmar. Dessa fick vanligt glas men i de gamla ytterbågarna insattes blyspröjsade antikglas med skiftande toner.

Det byggdes en ny tät altarring, formmässigt ganska lika den som finns på altarritningen 1842 (tidigare altarring hade ett enkelt pinngaller med grindar). Dopfunten skulle enligt förslaget placeras på ett podium framför södra korfönstret

men fick i stället sin plats i korets nordöstra hörn vid ingången till sakristian, sakristian fick ett nytt skåp och ett stort bord.

Väggarna kalkades, varvid kalken skulle brytas med något grön och bränd umbra och sista strykningen skulle göras med något rörelse i ytan. För taket anges i förslaget endast målning med tunn gråblå oljefärg med rörelse i ytan men i byggmästarens arbetsbeskrivning anges nytt påspikat innertak av 1"x 7" spontade bräder på underlag av tjock väggpapp. Vidare målades/ommålades läktare, träväggar, snickerier, orgelfasaden, altarringen etc. med oljefärg och viss dekorationsmålning samt mattfernissning och förgyllning på orgelfasaden med bladguld.

Trätak i vapenhus målades med slamfärg.

Fönster målades med oljefärg (utvändigt i mörk ton), portar utvändigt avlutades och målades 3 ggr med tunn mörk oljefärg.

"Hela interiörens tänktes i lugna, gråa toner" enligt Fant.

Kyrkan fick kanske mer svensk barockkaraktär än empire.

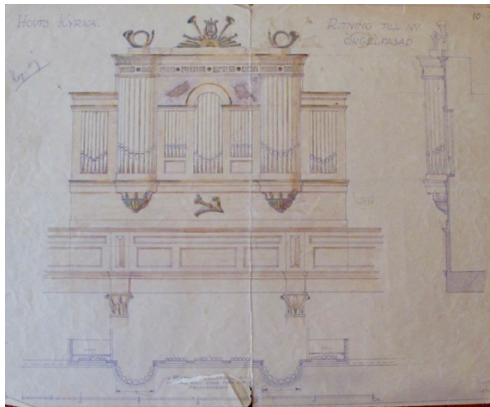
I fönsternischerna målades bårder längs kanterna och stora cirklar mitt för övre fönsterposten.

Den stämningsfulla interiören lystes upp av rader av stearinljus i svarvade träljusstakar på bänkgavlarna.

Bevarade bänkdörrar med färgsättning från 1930

Vid restaureringen fick orgeln en ny fasad (Fant), snickare var Bröderna Karlsson i Laholm och bildsnidare Axel Lindblad i Värnamo.

Färgsättningsförslag 1930. Orgelfasaden och läktarbarriären har en färgsättning som liknar bänkarnas.

Yttertaket av plåt målades med svart oljefärg, något bruten med ljusocker, grön umbra och vitt.

Märk att efter denna restaurering hade kyrkan fortfarande ett grovt plankgolv, uppvärmning med två järnkaminer (och en i sakristian) och saknade elektriskt ljus.

1935 restaurerades orgeln ånyo av Theodor Frobenius i Kongens Lyngby.

1945 Omkalkning utvändigt med dubbelstampad kalk.

1946 Ommålning utvändigt av alla dörrar och fönster med oljefärg.

1947-48 Nytt värmeledningssystem med lågtrycksånga installerades i kyrkan (tidigare två kaminer, vars skorstenar blivit underkända). Utgrävning av pannrum under koret med utvändig källartrappa. Skorsten byggdes mot kyrkväggen i sakristian. Delar av kyrkgolvet revs upp och ledningskulvertar i mittgången med grenar till radiatorerna byggdes.

1948 Bänkarna förkortades och sidogångar byggdes och golv av ölandskalksten inlades i koret, mittgången och sidogångarna.
Invändig ommålning.

1949 Reparation av orgeln.

1950 Grundvattenpumpanläggning installerades i pannrummet. Elektricitet drogs in i pannrummet.

10 st nya innanfönster skaffades. Dessa grundades, slipstryktes och målades med lackfärg.

Nya hängrännor och stuprör av galvaniserad plåt.

Gjutjärnsradiatorer uppsattes på orgelläktaren.

1953 Flera brev från Fritiof Swensson med förslag till ommålning av fresken vid altaret. Målningen hade bleknat och blivit smutsig men konstnären ville också förbättra den. Byggnadsstyrelsen genom Sven Söderholm godkände bättring av färgerna. Arbetet utfördes. Det innebar en nästan fullständig ommålning med nya figurer (Jesus vänder sig åt annat håll osv).

Fritiof Swensson hade också planer på att dekorera kyrktaket som han tyckte var naket och kalt.

1953 Brister i åskledare konstateras vid besiktning.

1957 Underhåll av kalkade ytor utvändigt med dubbelstampad Helsingborgskalk, hål lagades med cement.

1957 Utvidgning av kyrkogården

1959 Konstaterades starka angrepp av strimmig trägnagare i bänkarna.

1959 Ändring av värmeledningen till vattenvärme. Oljebrännare och oljetank installerades.

1960 Reparation av orgeln utfördes av Frobenius & Co.

1961 Kyrkorummet fick elektrisk belysning med lampetter av mässing.

1963 Ritningar och beskrivningar finns bevarade för en genomgripande invändig restaurering. Handlingarna är gjorda av Manne Carlman (1900-1988, länsarkitekt i Halland). Arbetena genomfördes 1964-1965

Arbetena omfattade nya kopparklädda ytterportar i tornet och sakristian samt nya utvändiga trappsteg av granit till dessa, nytt fönster över västporten, ny dörr mellan vapenhus och långhus. Vidare gjordes nytt tegelgolv i vapenhuset och ny kapphängare mm där. I långhuset sattes en vägglist under fönstren. Nytt golv på läktaren inlades. I sakristian gjordes ett nytt inhängt träundertak.

Alla putsytor lagades, elledningar fälldes in, väggytorna målades, dock troligen inte med kalkfärg utan med matt alkydfärg.

All inredning och alla snickerier ommålades.

Ny klädsel på altarrundeln, ny heltäckande matta vid altaret.

Taket renlutades och målades med lasyrfärg.

I samband med detta ändrades kyrkans färgsättning. I stället för de grå och bruna tonerna från restaureringen 1930 användes nu vitt, mörkgrått och olika gröna nyanser samt guld.

1964-66 byggdes församlingshemmet

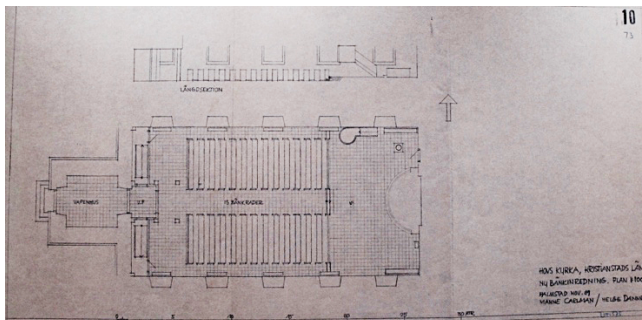
1967 Urnlund anlades på kyrkogården

1968-69 Lagning av fönster.

Offert på fasadrenovering lämnades av Marmorit Svenska AB, varvid all lös puts skulle tas bort med sandblästring och nedbilning, sedan skulle man utföra förgrundning och utlagning med Kalkcementbruk KC 21:4. Sist skulle marmoritputs påföras med en strykning samt struktursprutning. Troligen utfördes inte detta eftersom senare arbeten görs med traditionellt kalkbruk och kalkavfärgning.

Förslag till nya bänkkvarter, alt med eller utan dörrar.

1970 var det åsknedslag och eldsvåda i kyrkan varvid yttertaket, några takstolar samt en mindre del av innertaket förstördes. Man passade nu på att genomföra en tidigare planerad större upprustning med en ny bänkinredning. Nytt takmaterial blev nu skiffereternit.

Vid restaureringen i kyrkorummet kompletterades golvet av kalksten och insattes nya bänkar, ritade 1969 av Manne Carlman. Samtidigt gjordes koret mycket djupare och all gammal inredning målades om med ny färgsättning.

Dopfunten står på ritningen fortfarande utanför dörren till sakristian.

En toalett med avloppsanläggning byggdes med en septiktank som placerades utanför tornet . När man grävde där påträffades en "massgraven från digerdöden", en stor samling skelett som låg i flera lager med en meter jord över. Ritningar och arbetsbeskrivning från 1970 finns bevarade. I kyrkorummet gjordes enligt målningsbeskrivningen en sista strykning av väggarna med Beckers "Non drop", dvs matt alkydfärg.

Komplettering av kalkstensgolvet utfördes för det vidgade koret och de nya bänkkvarteren. Kalkstenen är lagd i cementbruk på en betongplatta som gjutits på en plastfolie på en blindbotten av 2" plank på läkt på sidorna av befintliga 7" höga bjälkar c 1800 och två nya mellanliggande bjälkar. Nytt trä var tryckimpregnerat. I bänkkvarteren lades nya golvbräder på läkt med mineralullsisolering ovanpå de befintliga golvplanken.

I sakristian gjordes ett nytt innertak med upphängda bjälkar i öst-västlig riktning samt lockpanel och listverk på bjälkarna.

1971 Avtal med Bröderna Larsson att under 10 års tid vitkalka kyrkan utvändigt vartannat år.
Krucifixet återlämnas till kyrkan från Historiska museet i Lund. Troligen flyttas i samband med detta dopfunten till platsen mitt för korset.
Flossamattan till dopplatsen.

1978 Cembalo anskaffas för att ersätta orgeln.

1979 Nya fönster på sydsidan.

1981 Förrådsbyggnad uppfördes på kyrkogården

1986 Beskrivning uppgjordes för utvärdig putslagning med rent kalkbruk (inblandning av hydrauliskt bruk endast i grundning) samt avfärgning med kalkfärg, Thorsten Danielsson, Halmstad.

1991 Konservator utförde rengöring av altartavlan och triumfkrucifixet.

Ca1995 Slipning av kalkstensgolvet utfördes av dansk firma. Tyvärr blev stenytan för blank.

1996 restaurering av orgeln utfördes av A Mårtenssons orgelfabriks AB i Lund (på 1980-talet ersattes orgeln först av en cembalo och senare av en elorgel).

2003 Utvändiga lagnings- och målningsarbeten. Spritputsen lagades (troligen kalkputs, eventuellt med hydrauliskt bruk i grundning) och avfärgning skedde med silikatfärgen KEIM efter renblästring av putsytorna.

2010 Läckage i värmeledningssystemet gjorde att man fick öppna tegel- resp kalkstensgolvet på ett par ställen. Sparat inspektionsgropar till kulvert, täckt med rostfria plåtar.

2010-14 Nya ytterbågar i fönstren i långhuset. De runda fönstren i tornet nyttillverkades helt.

2013 Lagning och ommålning av fönster utvändigt, Två strykningar utfördes med alkydfärgen Tjeralin.

2014 Ny matta till koret.

2015 inköptes en digital kyrkorgel från firman Johannus i Holland. Den har 41 stämmor och tre manualer och har toner som är inspelade från olika piporglar i Europa. Det är 11 högtalare som är placerade i orgelfasaden och ett spelbord som ställts i koret.

2.5 KYRKANS OCH DESS INVENTARIERS EGENART OCH SPECIELLA VÄRDEN SAMT HOT MOT DESSA VÄRDEN

2.5.1 SPECIELLA VÄRDEN

Alla kyrkor tillmäts **generella** värden som innebär att de anses ha högt kulturhistoriskt värde.

Exempel på generella värden kan vara att kyrkan är karaktärsskapande för bygden, ett landmärke, att kyrkan är ett tidsdokument som berättar om gångna tider och socknens historia, att kyrkan använts i sin ursprungliga funktion i långa tider, att kyrkan uppfattas som symbol för trygghet, kontinuitet och förankring i tillvaron, att kyrkan för många är ett rum för livets högtider, fyllt av personliga minnen.

Varje enskild kyrka har dessutom **individuella** värden.

Dessa kan vara knutna till byggnadsteknikhistoria, arkitekturhistoria eller restaureringshistoria men också till konstnärlig, arkitektonisk eller estetisk kvalitet. Vidare kan kyrkan vara intressant med hänsyn till liturgi och gudstjänstliv eller belysa bygdens sociala, ekonomiska historia eller vara en viktig del i en stads- eller bymiljö.

Viktigt är att beskriva **kyrkans helhetskaraktär** för att kunna formulera vad som bör beaktas i förvaltning och användning så att kulturvärdena bevaras.

Hovs kyrka har ett mycket stort värde i landskapet och i bygden. Kyrktornet är ett viktigt land- och sjömärke för hela västra Bjärehalvön. Platsen för kyrkan är en exceptionell utsiktsplats med kontakt med Kattegatt från Laholmsbuktens stränder via Hallands Väderö ner till Kullaberg vid Öresund. Platsen är en del i ett flertusenårigt kulturlandskap med minnesmärken sedan stenåldern. Den var en viktig kultplats redan under hednisk tid och tingsplats för västra Bjäre. Trakten har i historisk tid fram till 1900-talet bebotts av folk som varit bönder, fiskare, båtbyggare och sjömän. Den nuvarande kyrkobyggnadens ursprungliga arkitektur (sträng nyklassicism från 1839) uttryckte mycket starkt upplevelsen av det storslagna landskapet samt människornas ofta dramatiska möte med havet.

Kyrkan ligger på platsen för en äldre stenkyrka, ursprungligen från 1100-talet och troligen tillbyggd och försedd med valv och torn på senmedeltiden. Före stenkyrkan skall det ha funnits en stavkyrka av trä kanske redan på 1000-talet.

Kyrkan är välbevarad i exteriören och motsvarar här väl det krav som platsen ställer. Det torn som byggdes 1839 hade en normal nyklassicistisk avslutning med en öppen lanternin av trä. Denna hade svårt att klara sig i det vindpinade och fuktiga klimatet och utbyttes efter en tid mot ett traditionellt murat, skånskt trappgavelkrön. Detta har stark hemortsrätt på platsen, troligen hade det torn som revs för nybygget 1839 också denna form.

I kyrkans interiör däremot har den arkitektoniska problematiken kommit att bli mer komplicerad efter större förändringar som genomförts 1923, 1930 och 1963-70.

Kyrkorummet är mycket enkelt, ett rektangulärt rum rakt avslutat och välbelyst genom rader av stora fönster på långväggarna.

Ursprungligen hade rummet ett grovt brädgolv, ganska enkla bänkar (troligen från början målade i en brunockra färgton men åtminstone från slutet av 1800-talet kraftigt blåmålade), en predikstolen i elegant nyklassicistisk stil och en högtidlig altarvägg men en grund nisch i väggen som var bemålad med en himmel med gråblå drivande moln över en golgatakulle strax över altaret. Framför himlen stod ett stort svart kors med ett allseende gudsöga i korsmitten, omgivet av skulpterade gyllene ljusstrålar. Orgelläktaren byggdes senare, bänkinredningen täckte hela golvytan och koret var grundare än i dag. Uppvärmning med kaminer kom först in på 1900-talet.

För att föreställa sig verkan av detta stränga rum måste man se relationen till landskapet. Från den uppfordrande förplatsen utanför tornet går man genom det höga vackra vapenhuset in i ett ljus och naket rum som öppnar sig mot evigheten i nischen i öster, där korset står. Kyrkan full av folk, många med anknytning till ett obarmhärtigt hav, på stranden nedanför kyrkan fanns ett stort varv där man byggde galeaser och skonserter.

Kanske önskade man sig efter hand ett mindre ödesmättat rum. På 1910-talet diskuterades alternativ till altarväggen och 1923 målade Fritjof Swensson sin fresk.

Byggnadsstyrelsen med Carl Möller och Sigurd Curman i spetsen ville inte godkänna detta utan bad församlingen att behålla korset. Efter diverse turer gav man dock med sig. Fresken ändrade rummets innebörd totalt. Efter den ödesmättade symboliken fick man en trivsamt bild av Jesus och några lärjungar som promenerar i ett sommarlandskap. Bilden saknar djup och täpper till nischen i väggen och altarrummet förlorade sin öppning. Konstnären målade på egen begäran om fresken 1953. Det finns ingen färgbild av den ursprungliga fresken men den var stelare i kompositionen och inte så lysande i färg. Freskens verkan i rummet ändrades dock i princip inte.

När Erik Fant genomförde sin restaurering 1930 bytte han ut orgelfasaden och altarringen samt målade om bänkkvarteren i grå och gråbruna milda färger och därmed försvann det sista av sjömansstämningen. Det blev dock en troligen ganska vacker och harmonisk interiör (lite gammalsvensk renässansstil). Ett högtidligt inslag var rader av svarvade ljushållare som placerades på bänkarnas sidor och fronter. Kyrkan fick elektrisk belysning först 30 år senare. 1948 byggdes ett pannrum under koret och då passade man på att byta det gamla trägolvet mot slipad kalksten. Därmed fick golvytan en pretentiös karaktär som ytterligare komplicerade rumsbilden.

Problemen blev inte enklare när man 1970 under ledning av Manne Carlman minskade bänkkvarteren och kalkstensytorna ökade i såväl kor som i gångarna. Samtidigt eller vid arbeten några år tidigare, 1963, infördes en egenartad ny färgsättning i gröna toner utan anknytning till kyrkans äldre delar (även predikstolen övermålad). Förvandlingen från en allvarlig 1800-talskyrka som i arkitekturen ställde de stora livsfrågorna till en nutida samlingslokal präglad av hemtrevnad var genomförd. All den rekvisita som hör till numera (flygel, orgel, mattor, ljusstakar) i omålat trä eller hemslöjdsstil förstärker detta intryck i dag. Det är en angelägen uppgift vid en framtida restaurering att åter försöka tillvarata rummets stora arkitektoniska möjligheter med sitt storslagna läge. En början bör vara att med ett konservatorsarbete bestämma äldre färghållning på altare, predikstol,

orgelläktare, bevarade äldre bänkar, listverk i rummet mm för att ha detta som utgångspunkt för en analys av hur rummets framtida gestaltning bör vara. Man bör inte vara främmande för att genomföra en ändrad färgsättning eller att täcka över altarfresken.

Av speciellt värde i Hovs kyrka är naturligtvis det gamla krucifix från den äldre kyrkan som blev bevarat vid nybygget 1839 genom att deponeras i Historiska museet i Lund (de flesta övriga äldre inredningsföremål skingrades eller förstördes då).

Krucifixet är troligen från 1200-talet och i mycket skadat skick. Endast små spår av bemålningen är bevarad och partier av metall som kronan är borta. Det är ett museiföremål som inte har någon liturgisk roll i Hovs kyrka. Det är nu uppsatt på en vit väggyta mellan två fönster med starkt motljus. I dagsljus kan det endast upplevas som en mörk siluett på vägg och dess skulpturala kvaliteter kan ej uppfattas.

Av nostalgiska skäl krävde församlingen att få korset återlämnat från museet 1970. Riksantikvarieämbetet motsatte sig detta. Man ansåg att det medeltida krucifixet hade ett stort värde på ett museum och skulle vårdas bäst där samt främst att det inte passade att hänga utan liturgisk funktion i en kyrka från en helt annan tid.

Det är förnedrande för ett föremål av denna betydelse att hänga på en direkt olämplig plats och utan mening. Det är också mycket svårt att tänka sig en annan plats i kyrkorummet.

Kyrkans gamla orgel har ett speciellt värde. Den anses ha stora musikaliska kvaliteter men har haft vissa tekniska problem. Även om ett modernt elektroniskt instrument nu övertagit rollen som kyrkans ordinarie kyrkorgel bör den gamla orgeln vårdas, inte minst för sina musikaliska resurser. Och det är ju ett levande instrument som är skapat i samverkan med kyrkorummet.

Bland kyrkans inventarier av speciellt värde bör nämnas dopfunten av granit från tidig medeltid med sitt dopfat av mässing från 1500-talet samt en kalk från 1797, en oblatask från ca 1800, två stadiga mässingsljusstakar på altaret, en ljuskrona av mässing från 1765 samt de två kyrkklockorna. Kyrkan har värdefulla textilier, särskilt ett antependium i vit

sidendamast, en mässhake i svart sammet med silverbroderier och ny kormatta.

I kyrkan finns också en del bevarade äldre inredningsföremål som ej är förtecknade i inventarielistorna. I tornet förvaras t ex strålkranen från det gamla altarkorset, delar av orgelfasaden, rester av en ljuskrona av glas. Dessa föremål kan ha stort speciellt värde och bör vårdas.

2.5.2 HOT MOT KYRKOBYGGNADEN OCH DESS INVENTARIER

Nedan beskrivs den generella hotbild som alltid finns mot en kyrkobyggnad och dess inventarier. För varje avsnitt noteras om direkta hot finns i dagsläget för Hovs kyrka *med kursiv stil*.

Brand och inbrott

Avsaknad av brandlarm och åskskyddsanläggning innebär ökade risker för brandrelaterade skador.

Åskledaranläggningen i Hov är delvis ur funktion. Efter utbyte av stuprör efter en stöld har jordningskablarna inte kopplats.

Brandlarm finns i Hov endast med rökdetektorer som ger ljudvarning inne i kyrkan.

Avsaknad av inbrottslarm ökar riskerna för stöld av kyrkans inventarier samt skadegörelse på såväl kyrkan som dess fasta inredning och inventarier.

Stöldbegärlig koppar i portar och stuprör i Hov ökar risken. Fasadbelysningen används under den mörka tiden för att avhålla tjuvar från angrepp.

Klimatproblem

För höga eller för låga värden på temperatur och relativ luftfuktighet är ett påtagligt hot mot kyrkobyggnaden, dess fasta inredning och inventarier samt eventuella målningar. Alltför hög relativ luftfuktighet kan ge skador såsom mögel, röta, angrepp av ohyra, saltutfällningar samt spjälkningar i stenytor, puts- och färgskikt. Lämplig och väl fungerande dränering och ventilation, liksom täthet i taklag och god avvattning av takytor är av största betydelse för att undvika fuktighetsrelaterade skador. Alltför låg relativ luftfuktighet ökar risken för skador och

sprickbildning och färgavflagning på fast inredning och målningar.

Stora variationer i kyrkorummets temperatur och relativa fuktighet medför risk på fast inredning och inventarier då spänningar uppstår mellan olika material i ett föremål vid återkommande svällning och krympning.

En grundläggande förutsättning för att skapa ett gynnsamt klimat i kyrkan, ur såväl kulturhistoriska som tekniska och ekonomiska synpunkter, är ett korrekt dimensionerat värmesystem. Kontinuerligt utförda temperatur- och luftfuktighetsmätningar samt uppföljning och analys av dessa är viktiga för att förebygga och förhindra klimatrelaterade skador.

I Hovs kyrka finns ett vattenburet uppvärmningssystem med relativt låg ytemperatur på radiatorerna.

Rumstemperaturen vintertid är^o när kyrkan ej är använd. Med en förprogrammeringsbar reglerutrustning höjs temperaturen till....^o vid förrättningar. Risk föreligger att den relativa fuktigheten blir för låg vintertid. Detta kan vara ett hot mot känsliga föremål, i Hov gäller det i första hand triumfkrucifixet från 1200-talet men även predikstolen.

I krypgrunden under långhusets bottenbjälklag finns dolda träkonstruktioner som inte är helt beständiga.

Risken för kondens är dock låg eftersom värmeledningar är dragna i detta utrymme och isoleringen mot kyrkorummet är dålig.

Bristande kunskap om kyrkan och dess inventariers värde

Att säkerställa att god kunskap om kyrkans och dess inventariers värden finns bland dem som ansvarar för kyrkans förvaltning är av största vikt och på lång sikt grundläggande för att kyrkans kulturhistoriska värden inte skall gå förlorade eller minska.

Bristande kunskap om traditionella material och tekniker

Om val av material och tekniker sker oreflekterat vid förändringar och underhåll av kyrkan är risken påtaglig att kyrkan kan komma att präglas av industriellt tillverkade och till "modern" byggnadsverksamhet anpassade material. Karaktäristiskt för det traditionella hantverket, ännu in på 1900-talet, var att det avsatte hantverkarens och handverktygens spår i det bearbetade materialet.

Om den moderna byggnadstekniken med industriellt tillverkade material och icke traditionella material, t ex moderna målarfärger, kommer till användning går det traditionella hantverkets spår och avtryck snart förlorade. Kyrkans värde som historiskt dokument minskar och så gör även det upplevelsemässiga värdet.

I Hov bör material- och arbetsmetoder särskilt observeras beträffande putssammansättning och färgtyp för utvändiga målning av fönster.

De små förändringarnas tyranni

Ett annat hot, relaterat till bristande kunskap om såväl kyrkans värde som om traditionella material och tekniker, är vad som skulle kunna kallas de små förändringarnas tyranni. Detta omfattar alla de små och till synes obetydliga förändringar som med tiden på ett mycket genomgripande sätt kan komma att ändra en byggnads karaktär. Dessa förändringar berör framför allt kyrkans ytskikt som puts, färgbehandling och färgtyper samt detaljer såsom taktäckningsmaterial, hängrännor, stuprör, glastrutor, el- och rörinstallationer etc. Dessa ytskikt och detaljer har stor betydelse för känslan av autenticitet och ålderdomlighet som endast en över lång tid framvuxen byggnad kan förmedla.

I Hov liksom i många andra kyrkor upplever man hur de små förändringarna på ett allvarligt sätt kan förändra upplevelsen av rummets arkitektur utan att kanske vara ett hot mot specifika föremål. Det gäller förhållningsättet vid anskaffning av nya inredningsföremål mm. Genom åren har det i koret i Hovs kyrka, som är tänkt för endast ett altare med altarring, en dopfont, en predikstol och några korbänkar tillkommit en flygel, en flyttbar talarstol, ett flyttbart altarbord, ett stort orgelspelbord med tillbehör, ett votivskepp i monter, dopträd och ljusstakar vid dopfonten, diverse stolar, mattor. Ansamlingen av föremål har förvandlat ett högtidligt enkelt kor till ett rörigt möbelmagasin. Mitt i denna röra står den gamla dopfonten och här hänger 1200-talskrucifixet som ett annat bruksföremål. Det är helt nödvändigt att vara medveten om vilken roll nya inredningsföremål kan spela i helheten. Dessutom måste man se till att de har en utformning som är lämplig material- och färgmässigt.

Brister i vård och underhåll

Det enklaste sättet att undvika stora och kostnadskrävande underhållsinsatser på kyrkan är den dagliga översynen och kontinuerliga vårderna. Denna bör omfatta rensning av hängrännor och stuprör, tillsyn av att fönster är stängda och taken täta, uppmärksamhet på unken lukt och fuktfläckar, kontroll av temperatur och relativ luftfuktighet etc.

Obetänkta och snabba förändringar

Förändringar framsprungna ur ändrade praktiska, liturgiska eller allmänt funktionella krav bör vara väl förberedda och utredda med avseende på konsekvenser ur såväl kulturhistoriska som arkitektoniska och tekniska synpunkter. I annat fall är riskerna stora för skador och minskat värde för kyrkan och dess inredning.

Brister i förvaring och hantering av kyrkans inventarier

Kyrkliga textilier är känsliga för ljus, damm och smuts. Bristande städning i textilskåp samt avsaknad av insektsnät för ventilationshål ökar risken för angrepp av mal och änger. Dålig ventilation kan orsaka mögelangrepp. Mekaniskt slitage kan uppstå då textilier viks eller hängs på felaktigt vis liksom vid ovarsam hantering vid framtagning och användning. Brister i förvaring och hantering av kyrkans metallföremål kan ge upphov till bucklor, repor och korrosion. Föremål av ädelmetall skall förvaras i värdeskåp av tillräcklig storlek och ha individuella skyddspåsar för att undvika mekaniska skador. Korrosion till följd av alltför hög luftfuktighet uppträder på järnföremål som rost och på övriga metallföremål som ärg. Ljuskronor och ljusstakar tar lätt skada vid ovarsam isättning och urtagning av stearinljus. I likhet med den fasta träinredningen är kyrkans inventarier av trä klimat känsliga och tar lätt skada av för hög resp för låg temperatur eller luftfuktighet. Äldre inventarier och inredning som tagits ur bruk och förvaras på vindar eller i tornutrymmen utsätts ofta för ett fuktigt och kallt klimat och riskerar att angripas av mögel och skadedjur.

2.9 MÅLSÄTTNING FÖR KYRKAN OCH DESS INVENTARIER

I Hovs kyrka är det gudstjänster, dop, vigslar och begravningar. Även andra sammankomster, som t ex konserter kan förekomma.

Målsättningen måste vara att eventuella förändringar bör göras inom ramen för ett bevarande och förtydligande av den nyklassicistiska kyrkans kulturhistoriska och arkitektoniska karaktär samtidigt som man ej kan bortse från de värden som senare tillägg, t ex fresken på altaväggen, kan ha.

När det gäller exteriören är det självklart att byggnaden skall bevaras i detalj och ej får förändras. Den är ett landmärke med stor betydelse för bygden och landskapet.

När det gäller interiören måste man vid en kommande ombyggnad fråga sig hur rummets karaktär bör gestaltas både ur kulturhistorisk och liturgisk synpunkt och hur den ursprungliga arkitekturen skulle kunna restaureras och förtydligas. Det är inte meningsfullt att göra ändringar i interiören utan ett samlat helhetsgrepp.

Ett första steg är att noggrant i detalj undersöka äldre byggnadsskeden genom att med konservatorshjälp taga fram färgprover av all äldre målning. Särskilt bör färglager och eventuella dekorationer på murverk, tak, takgesims, snickerier, altare, predikstol, orgelläktare, orgelfasad, bänkkvarter dokumenteras.

Målsättningen är tills vidare för alla kyrkans delar liksom för dess inventarier ett varsamt underhåll med kontinuerlig tillsyn för att därmed skjuta större underhållsinsatser på framtiden.

Vindarna bör hållas väl städade och tillgängligheten till dem förbättras för att underlätta kontinuerlig inspektion av dessa viktiga utrymmen.

Eventuella rötskador på kyrkans fönster skall observeras särskilt.

Bottenbjälklaget bör också observeras.

Avsaknaden av inbrottslarm och fullgott brandskydd utgör ett hot mot såväl kyrkan som dess inventarier. Installation av

inbrottslarm och förbättrat brandskydd bör därför utredas och en brandskyddsdokumentation bör upprättas.

För det kontinuerliga underhållsarbetet och de restaureringsinsatser som förr eller senare kommer att krävas kan följande generella riktlinjer dras upp:

Allt underhållsarbete bör utföras med respekt för och kunskaper om de tekniker och material som tidigare kommit till användning. Det är viktigt att välja material och tekniker som tidsmässigt överensstämmer med byggnaden. Vid underhållsarbeten bör uppdraget till hantverkaren vara att kopiera det äldre utförandet. Har detta vid sentida underhållsinsatser förvanskats bör man överväga att återgå till ett äldre utförande.

Allt arbete bör utföras av kunnigt yrkesfolk med stor erfarenhet av underhålls- och reparationsarbeten. Målsättningen bör vara att minimera ingreppen i ursprungliga och äldre byggnadsdelar. När osäkerhet råder om nödvändigheten av att utföra eventuellt underhålls- och restaureringsarbete bör en professionell besiktningsman anlitas, företrädesvis en konsult med gediget material- och hantverkarskunnande och lång erfarenhet av restaureringsfrågor.

2.11 KONKRETISERING AV UPPSATTA MÅL FÖR KYRKOBYGGNADEN OCH DESS INVENTARIER

Kyrkorna i Sverige skyddas av Lag (1988:950) om kulturminnen m.m., i dagligt tal kallad Kulturminneslagen (KML).

Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel. (KML 4:1)

Kyrkobyggnader och kyrkotomter skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas. (KML 4:2)

Inventarier av kulturhistoriskt värde, som hör till kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad, kyrkotomt eller begravningsplats, skall förvaras och vårdas väl. (KML 4:6)

I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med dess fasta inredning och konstnärliga utsmyckning samt ändring av dess färgsättning. (KML 4:3)

Inför eventuella förändringar bör tidigt samråd ske med stiftsantikvarien. Tillståndsmyndighet är Länsstyrelsen i Skåne län.

2.11.1 KYRKOBYGGNAD OCH INVENTARIER

Vid en framtida restaurering samt underhållsarbeten bör alkydoljebaserade produkter ersättas av linoljebaserade.

Inbrottslarm och förbättrat brandlarm bör installeras.

2.12 SPECIELLA VÅRDKRAV TILL FÖLJD AV KULTURHISTORISKA OCH ANTIKVARISKA VÄRDEN

2.12.1 EXTERIÖRT

Kyrkans murar är spritputsade. Slätputs förekommer också i omfattningar till portar. Murarna är vita. Sockeln är målad kimiröksgrå. Putsen är troligen utförd av kalkbruk med tillsats av hydrauliskt bruk i grundning och avfärgningen av silikatfärg. Underhåll bör ske med samma material.

Den profilerade taklisten av trä skall underhållas med linoljefärg.

Fönstersnickerierna är utvändigt målade i en mörk färgton med alkydfärg av typen Tjäralin. Vid framtida underhåll skall i stället linoljefärg användas. Rötskadade partier och nytt trä skall indränkas med linolja för att förbättra rötskyddet.

Ljudluckornas panel skall underhållsmålas med linoljefärg.

Taken är belagda med skiffereternitplattor och har kantdetaljer av kopparplåt. Hängrännor och stuprör är av kopparplåt. Det är underhållsfria material.

Kyrktuppen är av kopparplåt. Som vindflöjel har den har troligen ärgat fast. Dock mycket svåråtkomlig för underhåll.

2.12.2 INTERIÖRT

Golv i vapenhuset är röda tegelplattor, i kyrkan ligger kalksten i kort och gångarna. Vid eventuella skador ersättes med nya plattor av samma sort, kulör och format. Kalksten i kyrkan bör vid tillfälle slipas om till en mattare, icke blank yta.

Bänkkvarteren har golv av lackade bräder.

Vid städning av golven skall torra metoder användas. Svårare smuts avlägsnas med såpa och vatten.

Murarna i kyrkorummet, vapenhuset och sakristian är slätputsade och ursprungligen kalkavfärgade men troligen 1970 strukna men en matt alkydfärg. Underhåll bör ske med material och teknik lika befintligt.

Målningen i nischen på altaväggen får endast rengöras av konservator.

Innertaket i kyrkorummet är målat med en oljelasyr. Eventuellt underhåll utföres med liknande, linoljebaserad

färg. I samband med en restaurering bör färgsättning och färgtyp ifrågasättas.

Tak i vapenhus och sakristia är målade med lasyrfärg och skall underhållas med liknande färg.

Invändiga snickerier (fönster, dörrar, panelväggar, räcken, listverk, takgesims mm) bör som underhållsåtgärd bättringsmålas med linoljefärg i kulörer lika befintlig. I samband med en restaurering av kyrkorummet bör en omprövning av färgsättningen kunna göras.

Målerikonservator bör anlitas för att göra en fullständig dokumentation av äldre färglager på murverk, tak, listverk, snickerier och äldre fast inredning.

Vid eventuella förstärkningsarbeten i bjälklag och takstolar bör traditionella timringsmetoder komma till användning och arbetet utföras i överensstämmelse med ursprungligt utförande.

2.12.3 INVENTARIER

För kulturhistoriskt värdefulla inventarier skall allt underhåll som ligger utanför ett skonsamt avlägsnande av damm och smuts utföras av konservator.

Målerikonservator skall utföra skadebedömning av och eventuella vårdinsatser på altartavlan.

Textilkonservator skall utföra skadebedömning av och eventuella vårdinsatser på kulturhistoriskt värdefulla textilier, t ex äldre mässhakar.

Metallkonservator skall utföra skadebedömning och eventuella vårdinsatser på silverföremål och dopfat samt även äldre mässingskronor.

För samtliga inventarier gäller att de skall förvaras på ett säkert och tekniskt betryggande sätt, varför larm bör installeras i kyrkan.

2.12.4 CHECKLISTA

Kontinuerlig översyn och underhåll av kyrkan och dess inventarier utföres lämpligen av av kyrkorådet utsedd

fastighetsansvarig och kyrkvård / inventarieansvarig i samråd med kyrkoråd. De checklistor som återfinns sist i underhållsplanen (bilaga 1) är avsedda att användas som ett verktyg i detta sammanhang. Vid besiktning av kyrkan bör checklistorna finnas tillgängliga. De anmärkningar som framkommer förs in och därefter arkiveras checklistorna tillsammans med underhållsplanen.

I arbetet med att vårda kyrkobyggnaden och dess inventarier kan även rekommenderas boken *Att vårda en kyrka* framtagna genom ett samarbete mellan Riksantikvarieämbetet och Svenska Kyrkan och utgiven på Verbum förlag.

2.13 FÖRTECKNING ÖVER TRYCKTA, OTRYCKTA OCH MUNTliga KÄLLOR

2.13.1 TRYCKTA KÄLLOR

Andersson, Bror A: *Bjärebygdens kyrkor i slutet av 1600-talet*, Bjärebygden årsbok 1966

Berggrén, Gunnel: *Prästens kläder och kyrkans textilier*, Verbum förlag, Kristianstad 2002

Dahlberg, Markus och Franzén, Kristina (red): *Sockenkyrkorna, kulturarv och bebyggelsehistoria*, Riksantikvarieämbetet 2008

Eiman, Carl-Bertil: *Helgedomen med den vackra utsikten*, Bjärebygden 1998

Estham, Inger: *Kyrkliga textilier, arv, utveckling och vård*, Verbum 1976

Hagwell, Åke: *Hovs kyrkor från 1100-till 2000-talet*, broschyr Västra Bjäre kyrkliga samfällighet 2010

Haller, Patrik: *Hovs kyrka*, Bjärebygden 1960

Johansson, Tore: *Inventarium över svenska orglar, 1988:1, Lunds stift*, Björketorp 1988

Riksantikvarieämbetet: *Kulturhistorisk karakterisering och bedömning av kyrkor*, Stockholm 2005

Riksantikvarieämbetet: *Kyrkobyggnader 1760-1860, Del 1, Skåne och Blekinge*, Sveriges Kyrkor, Volym 210, Stockholm 1989

Svalin, Elisabeth (red): *Att vårda en kyrka*, Verbum förlag, Oskarshamn 2004

Söderman, Emil J: *Västra Karups kyrka*, Bjärebygden årsbok 1954

2.13.2 OTRYCKTA KÄLLOR OCH ARKIV

Västra Karups kyrkoarkiv, Västra Bjäre Pastorat, V Karup.

Församlingens kyrkorådsprotokoll och räkenskaper från senare tid

Ritningar och arbetsbeskrivningar, inventarieförteckning

Ritningskopior gällande främst restaureringarna 1930, 1964 och 1970.

Ritningsförteckning finns i arkivet.

Övrigt

Äldre fotografier

Karta över kyrk- skol- och fattighustomten 1852.

Värdering för brandförsäkring 1863.

Ritning till orgelfasad 1911, E Lundin

Sparade tidningsartiklar

Odat E Söderman: Helgedomen i Hof

301101 E Söderman: Kyrkan i Hof i värdigt skick.

390605 Västra Skånes tidn, T Berglund: Ur Hofs kyrkas historia del1

300606 Västra Skånes tidn, T Berglund: Ur Hofs kyrkas historia del2

Riksarkivet, Stockholm

Äldre ritningar

Ritning till nybyggnad 1835, S Enander

Ritning till nybyggnad 1836, S Enander

Ritning till altare 1842, R Brouhn

Ritning till predikstol 1842, R Brouhn

Ritning till trappgavel å tornet 1873, A Törnqvist

2.13.3 MUNTliga KÄLLOR

Samtal med Lars Eriksson, vaktmästarförman i Hov
 Håkan Bengtsson, vaktmästare

2.14 FOTOGRAFIER

Hovs kyrka från söder

Hovs kyrka från norr

Hovs kyrka rån väster

Utsikten västerut vid ingången till vapenhuset

Kyrkan från öster

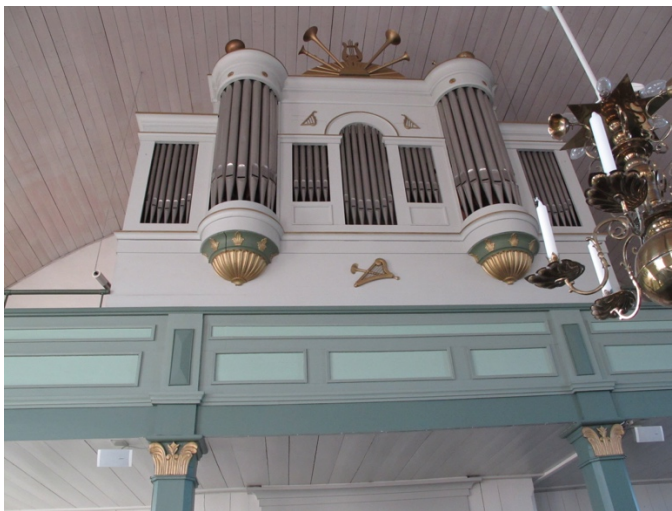
Kyrkorummet från predikstolen

Kyrkorummet från orgelläktaren

Olika vita färgnyanser vid orgeln, överst trätunnvalvet med vit lasyrfärg på träet, målat 1970, nertill till höger den varmvita färgen på orgelns gavel, troligen från 1930 samt nertill till vänster en kallvit färg på orgelns framsida målad 1963-1970.

Den kalla vita orgelfasaden tillsammans med läktarframsidan, allt troligen målat 1963-1970

Äldre kyrkbänk på tornvinden målad i ljusgrå, grå och brungrå nyanser 1930 (Fant). På vänstra bilden framskrapat spår av kraftigt blå färg som finns på träet utan annan färg under (originalfärg 1839?).

Krucifixet från 1200-talet är svårt att uppfatta i detalj där det hänger i starkt motljus.

Detalj där man ser spåren av äldre målning

2.15 KARTOR, SITUATIONSPLANER, PLANER, SEKTIONER, FASADER

I Västra Bjäre pastorats arkiv förvaras äldre ritningskopior, främst från ombyggnadsarbetena 1930, 1948, 1963 och 1970 och senare.

Ritningsförteckningarna för dessa visas nedan.

Hovs församling. Kartor och ritningar.

Kartor och ritningar återfinns också i akterna för respektive ärende, se serierna O I och O II.

Nummer	Originalnr. Benämning, material, skala	Årtal/rev.
1	Karta över en samfärd äga till Houfs och Perstorps skifteslag, avsedd för nytt skolhus. Pappersavskrift, sliten	1852
2	Ritning till ny trappgavel på Tornet å Houfs församlings kyrka. Färglagt pappersoriginal,	1873
3	Ritning till nybyggnader å klockarebostället i Houf. Pappersoriginal	1901
4	Förslag till tillbyggnad av orgelfasad i Houfs kyrka. Original, tusch på ritväv.	1911
5	Ritning öfver ram till altartafla i Houfs församlings kyrka. Delvis färglagt original på ritväv, 1: 10	1916
6	1. Houfs Kyrka: ritning till restaurering, plan. Papperskopia, 1: 100	1929
7	2. : Ritning till restaurering, sektioner, plan orgelläktare, Papperskopia, 1: 100	1929
8	3. : Ritning till restaurering: snickerier. Papperskopia, 1: 20	1929
9	4. : Ritning till restaurering: detaljer till inredning. Papperskopia, 1: 20	1929
10	5. : Ritning till restaurering: Ritning till orgelfasad. Papperskopia, 4 ex, varav ett färglagt, 1: 20	1929
11	6. Houfs kyrka: ritning till nya ytterdörrar. Papperskopia, 1: 20	1930
12	7. Houfs kyrka: ljushållare till predikstolen. Papperskopia, delvis färglagd, utan skala	1930
13	Ritning till lykta. Blekt papperskopia, 1: 10	odat
14	Dörrtrycke med bricka, smitt järn. Papperskopia, 1: 1	odat
15	Portring med bricka, smitt järn. Papperskopia, utan skala	odat
16	Ritning till ljusstakar, svarvade. Papperskopia, 1: 1	odat
17	1135. Hov, förslag till bårhus. Papperskopia, 1: 100	1947
18	1136. Hov, placering av bårhus. Papperskopia, 1: 200	1947
19	1329. Hovs bårhus, plan och detaljsektion. Blekt papperskopia, 1: 1, 1: 20, 1: 50	1947
20	1330. Hovs bårhus, dörrar till bårhus. Blekt papperskopia, 1: 20, 1: 1	1947
21	1331. Hovs bårhus, fönsterdetaljer. Blekt papperskopia, 1: 20, 1: 1	1947

22	1332. Hovs bårhus, altardetaljer. Blekt papperskopia, 1: 1	1947
23	1333. Hovs bårhus, Gavelfasad och sektion. Blekt papperskopia, 1: 20	1947
24	1334. Hovs bårhus, bänkdetaljer. Blekt papperskopia, 1: 1	1947
25	1335. Hovs bårhus, Detaljer till invändig korg av ek. Blekt papperskopia, 1: 1	1947
26	Uppmättningsritning av Houfs kyrka, längdsektion. Blekt papperskopia, 1: 100	odat
27	Förslag till värmekällare i Hovs kyrka. Blekt papperskopia, 1: 100	odat
28	Hovs kyrka, värmeledning, bottenplan. Papperskopia, 2 ex, 1: 100	1947
29	Hovs kyrka, värmeledning, sektion, källarplan. Papperskopia, 2 ex, 1: 100	1947
30	Hovs kyrka, förslag till grundvattenpumpänläggning. Papperskopia, 2 ex, 1: 100	1950
31	Karta över den s.k. kyrkogårdsbacken. Färglagd pappersavskrift, 1: 1000	1951
32	Hovs kyrkogård, första utkast till utvidgning. Papperskopia, 2 ex varav en färglagd, 1: 200	1957
33	40:57A. Hovs kyrkogård, situationsplan. Papperskopia, 1: 400	1957
34	40:47B. Hovs kyrkogård, planeringsplan. Färglagd papperskopia, 1: 200	1957
35	40:57D. Hovs kyrkogård, dränering. Papperskopia, 1: 200	1957
36	40:57F. Hovs kyrkogård, förslag till kors. Papperskopia, 1: 20	1957
37	Hovs kyrka, ändring av värmeledning, bottenplan, Papperskopia, 1: 100	1959
38	Hovs kyrka, ändring av värmeledning, källarplan. Papperskopia, 1: 100	1959
39	Karta över ett område avstyckat från fastigheten Tinkarp 1:1. Papperskopia, 1: 1000	1964

Förslag till församlingshem i Hov. Samtliga ritningar är papperskopior:

40	6434/1. Situationsplan. 1: 400	1964
41	6434/2. Källarplan, 1: 100	1964
42	6434/3. Bottenplan, 1: 100	1964
43	6434/4. Sektioner. 1: 100	1964

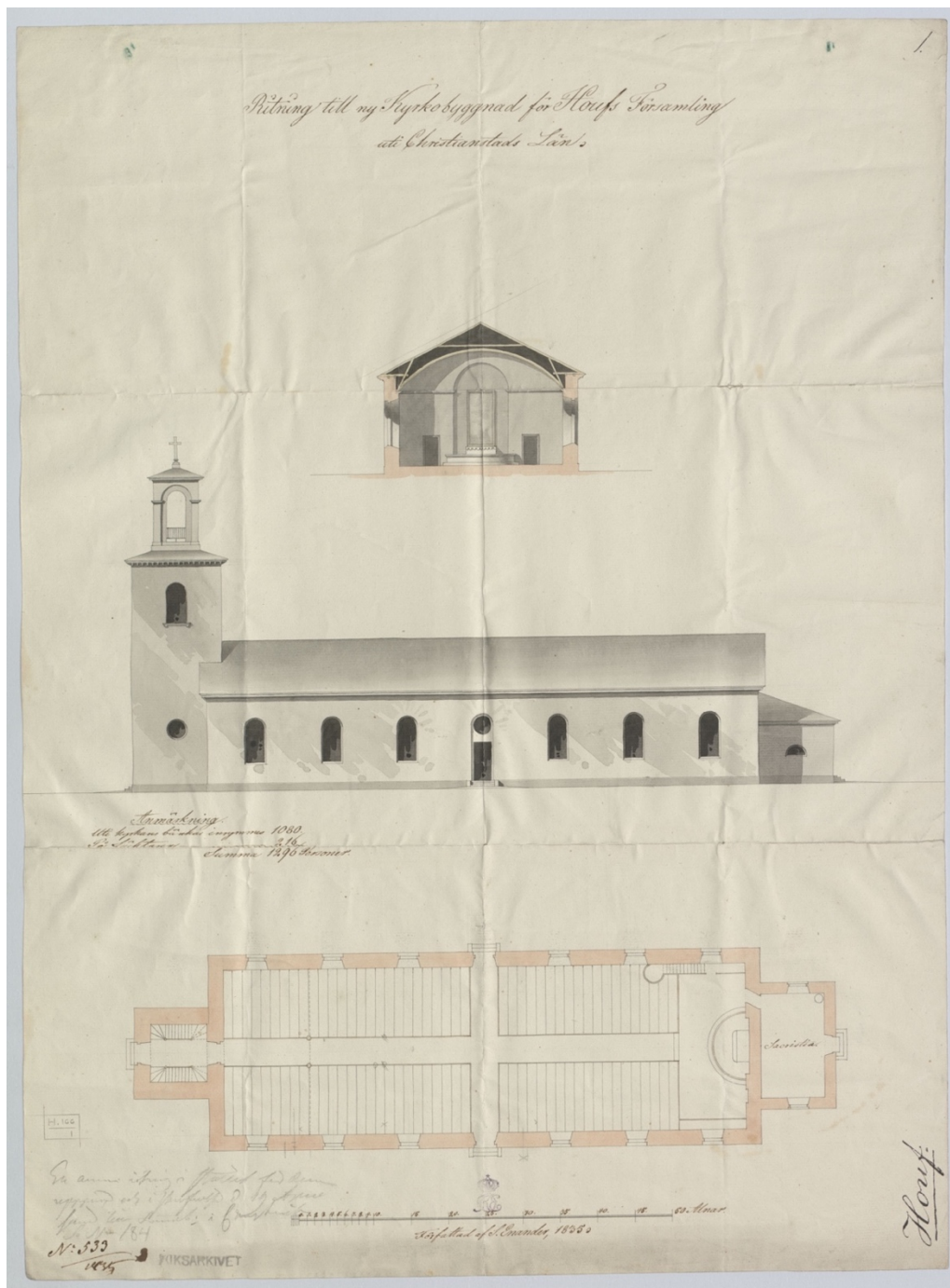
44	6434/5. Fasader mot norr och söder. 1: 100	1964
45	6434/6. Fasad mot väster. 1: 100	1964
46	6434/7. Fasad mot öster. 1: 100	1964
47	6434/8. Perspektiv från söder.	1964
48	6434/9. Bottenplan, alternativ II. (1: 100)	1964
49	6434/10. Källarplan, alternativ II. (1: 100)	1964
50	6434/17. Församlingshem och komministerbostad i Hov. Perspektiv från söder.	1965
51	6434/18. Källarplan. (delvis oläslig) 1: 50	1965
52	6434/19. Bottenplan (delvis oläslig) 1: 50	1965
53	6434/20. Vindsplan och detaljer. 1: 50, 1: 10	1965
54	6434/21. Sektioner. 1: 50	1965
55	6432/22. Fönsteruppställning	
56	6434/24. Dörruppställning och detaljer. 1: 20, 1: 2,5	1965
57	6434/26. Södra fasadtegelväggen. 1: 20	1965
58	6434/27. Norra fasadtegelväggen. 1: 20	1965
59	6434/31. Öppen spis i källaren. utan skala	odat
60	6434/33. Möbleringsförslag. utan skala	1966
61	6434/34. Möbleringsförslag (möbelförslag). utan skala	1966
62	6434/35. Förslag till talarstol, 1: 20, 1: 2	1966
63	6434/36. Förslag till bord nr. 6 i församlingssalen. 1: 20	1966
64	Öppen spis i källaren, perspektivskiss	odat.
65	6434/K4. Takstolsplan. utan skala	1965
66	Församlingshem i Hov, VVS-installationer, ändring av avloppsledning. 1: 50	1965
67	Församlingshem i Hov, VVS-installationer, bottenplan. 1: 50	1965
68	Församlingshem i Hov, VVS-installationer, vindsplan. 1: 50	1965
69	Församlingshem i Hov, VVS-installationer, situationsplan. 1: 400	1965
I förseglade akter "Entreprenadkontrakt för måleriarbeten" respektive "Entreprenadkontrakt för byggnadsarbeten" ingår kompletta uppsättningar byggnadsritningar för församlingshemmet i Hov.		

70	6743A. Hovs kyrkogård, förslag till urnlund, alt A. Papperskopia, 1: 100	1967
71	6743B. Hovs kyrkogård, förslag till urnlund, alt B. Papperskopia, 1: 100	1967
72	6743. Detalj av jordfast bänk, Hälsingborgsbänken. Papperskopia, 1: 10	1967
73	10. Hovs kyrka, ny bänkinredning, plan. Papperskopia, 1: 100	1969
74	11. Hovs kyrka, ny bänkinredning, kvarterssidor. Papperskopia, 1: 20, 1: 10	1969
75	12. Hovs kyrka, ny bänkinredning, kvarterssidor med dörrar. Papperskopia, 1: 20, 1: 10	1969
76	13. Hovs kyrka, detaljer till ny bänkinredning. Papperskopia, 1: 1	1969
77	14. Hovs kyrka, detaljer till ny bänkinredning. Papperskopia, 1: 1	1969
78	15. Hovs kyrka, detaljer till ny bänkinredning. Papperskopia, 1: 1	1969
79	01. Tillbyggnad av förrådsbyggnad å Kyrkogården 5:1, Hov. Situationsplan. Papperskopia, 1: 10 000, 1: 400	1981
80	02. Tillbyggnad av förrådsbyggnad å Kyrkogården 5:1, Hov. Fasader, plan, sektion. Papperskopia, 1: 100, 1: 50	1981

Kartor och ritningar från och med 1986, se Västra Bjäre kyrkliga samfällighets arkiv.

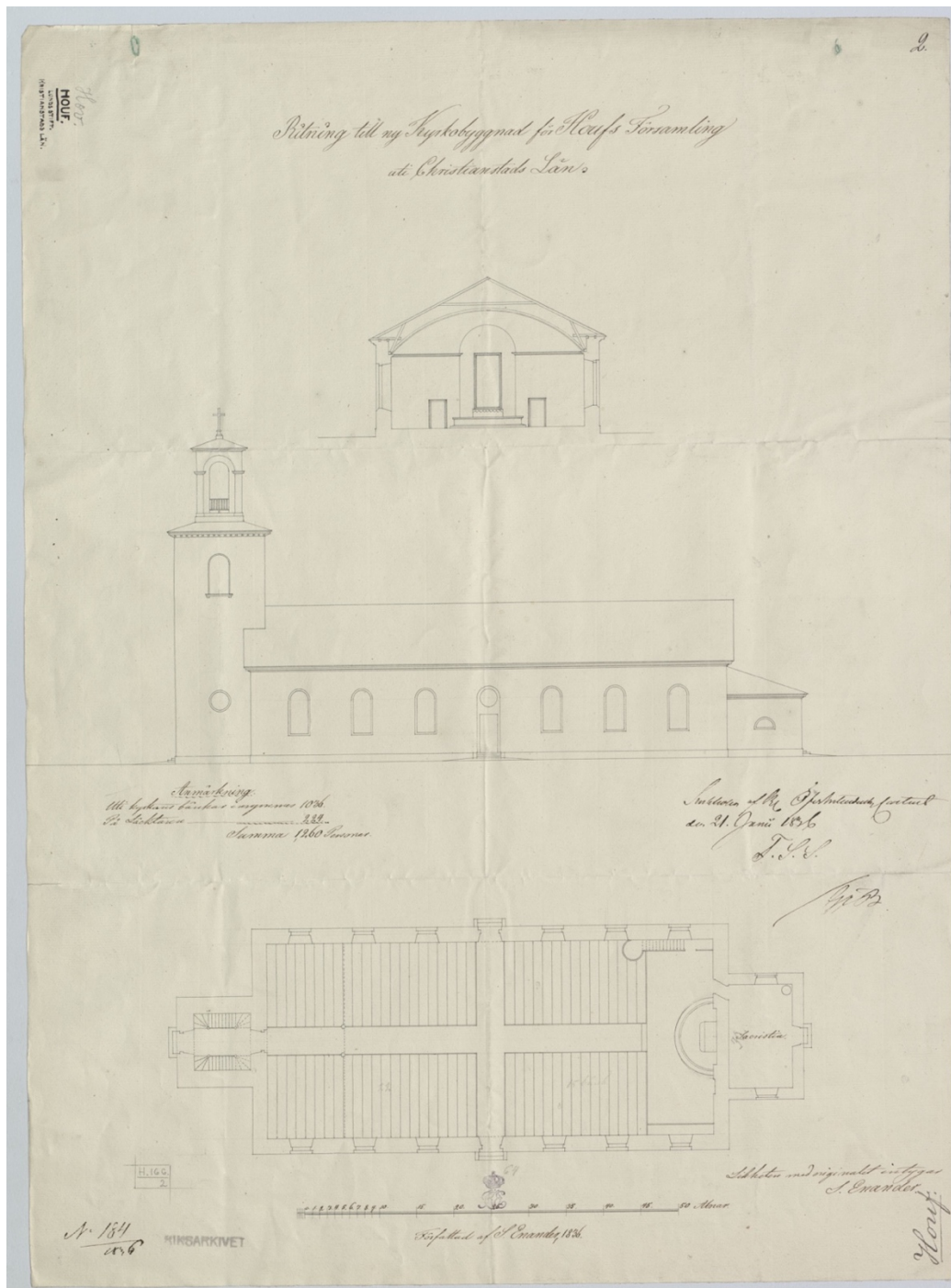
Denna ritningsförteckning uppgjord 2005.

2.16 ÄLDRE KART- OCH RITMATERIAL SAMT ÄLDRE BESKRIVNINGAR OCH BILDER

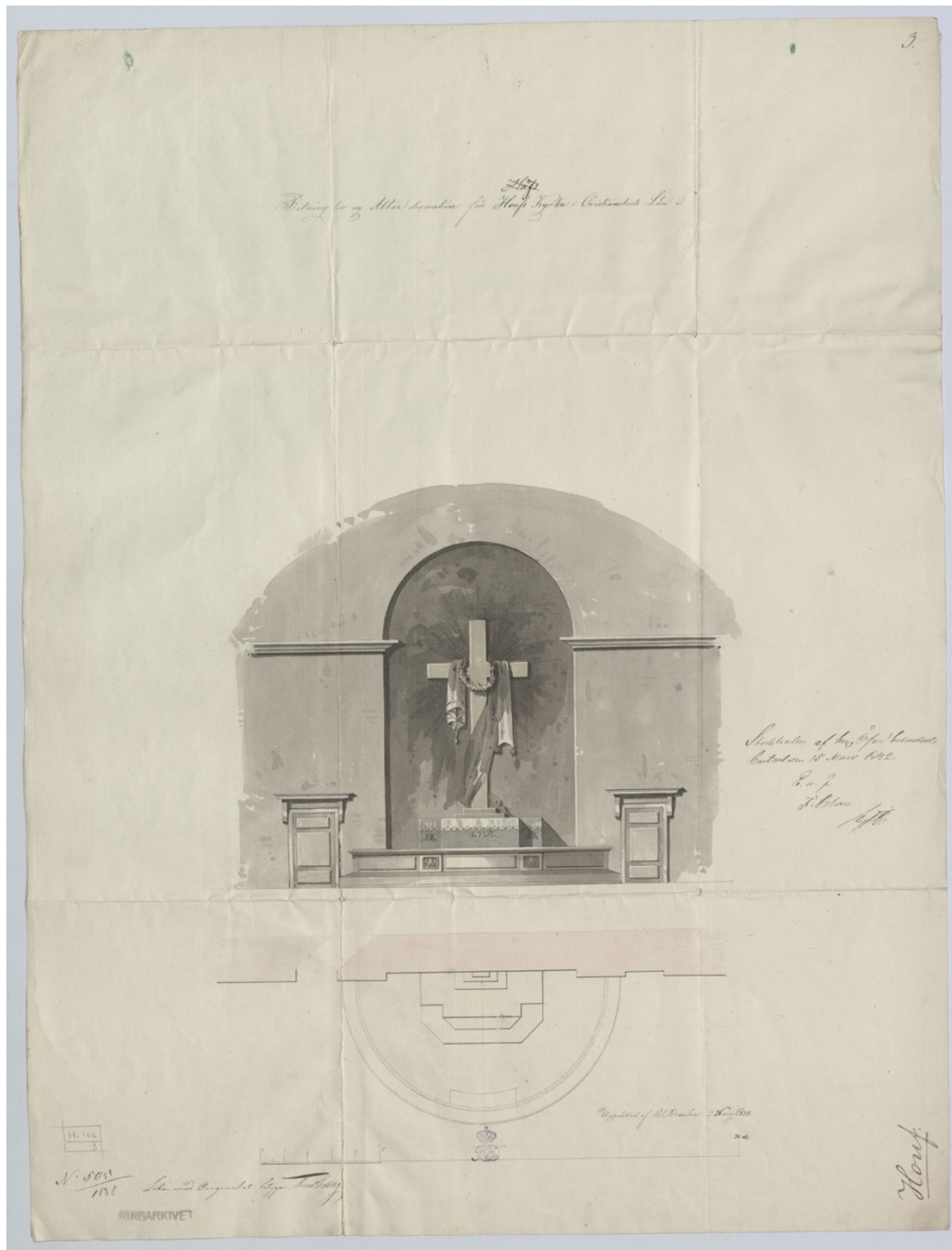

Ritning till ny Kyrkobyggnad för Houfs församling uti Christianstads län,sektion, fasad och plan, S Enander 1835 (Riksarkivet).

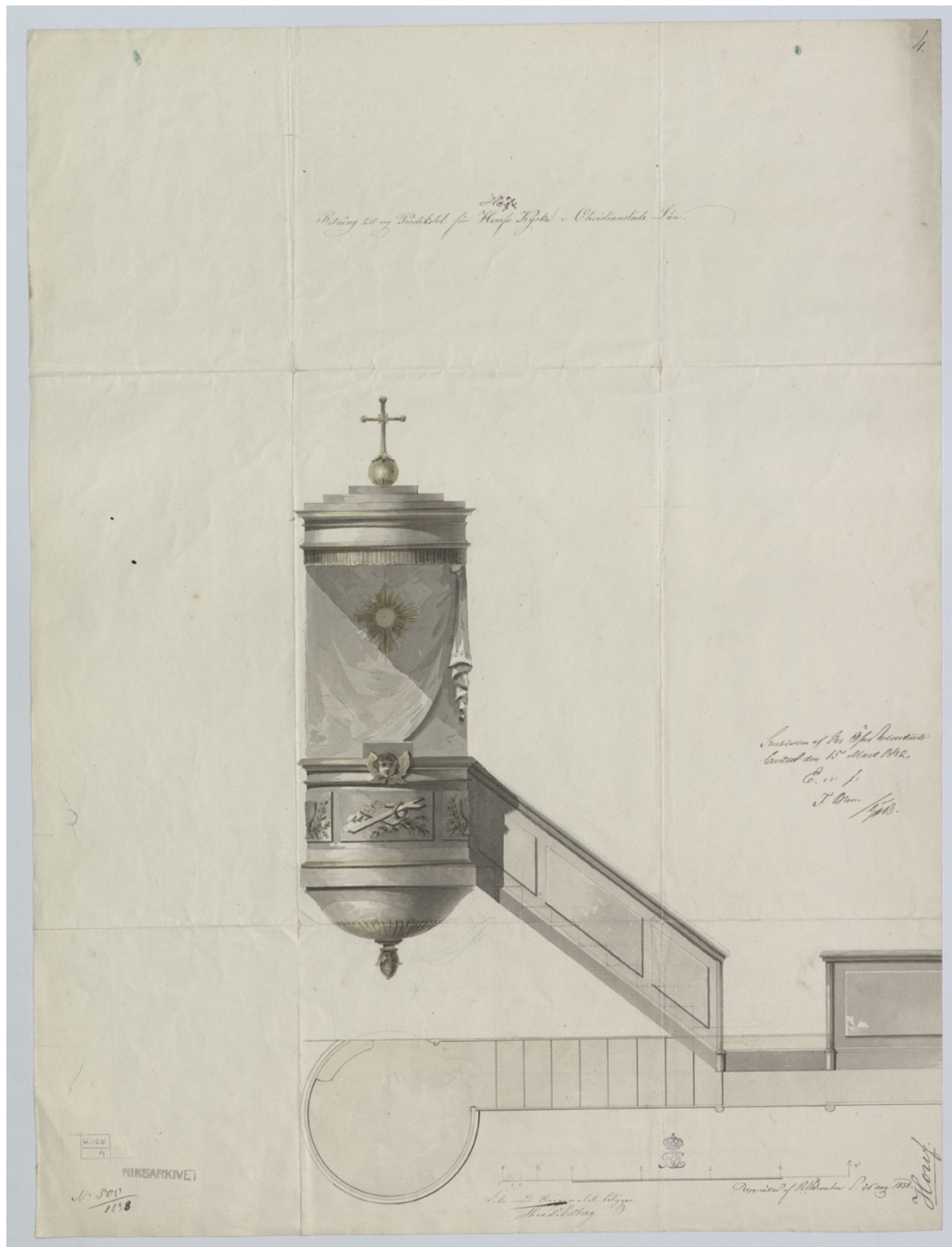
Det första förslaget till ny kyrka som ansågs för dyrt,
planmått inv 22x70 alnar. Platsantal 1080 + 216 på läktare

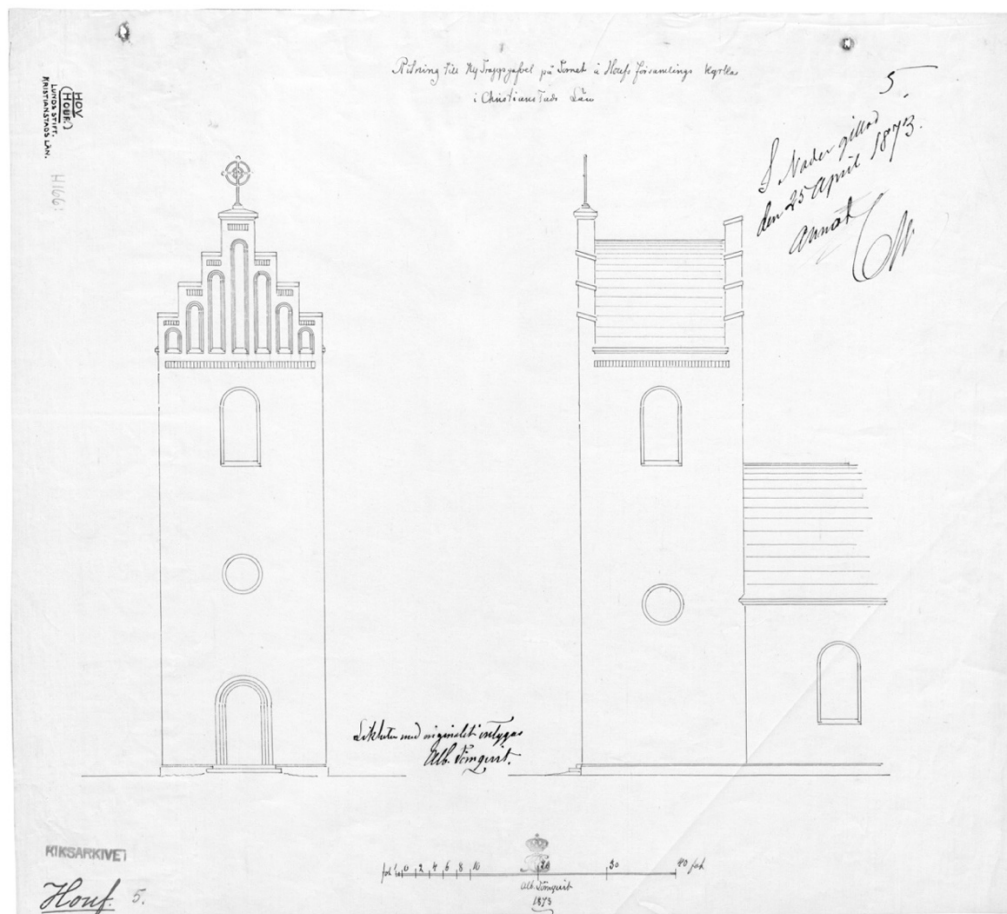
Ritning till ny Kyrkobyggnad för Houfs församling uti
Christianstads län, S Enander 1836 (Riksarkivet)
Ett bredare och kortare förslag, planmått inv 26x60alnar.
Platsantal 1036 + 224. Kyrkan som byggdes blev 22x42 alnar
och fick inga ingångar på syd- och nordsidorna.

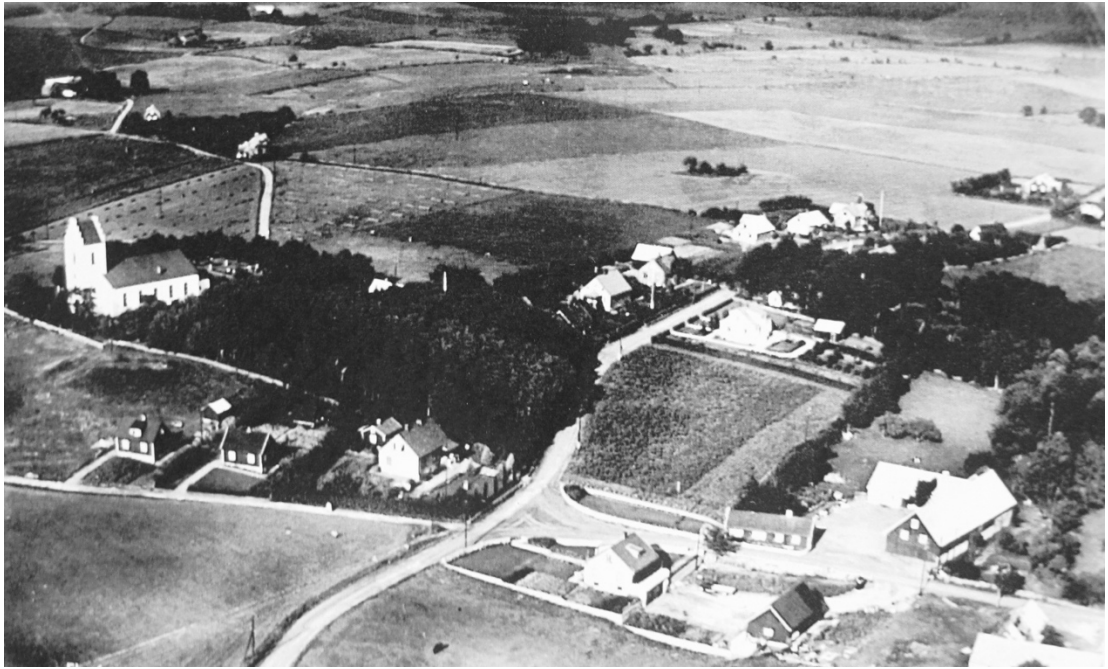
Ritning till Altar Decoration för Houfs Kyrka uti Christianstads Län, Robert Brouhn 1838, fastställd 1842 av Fredrik Blom.

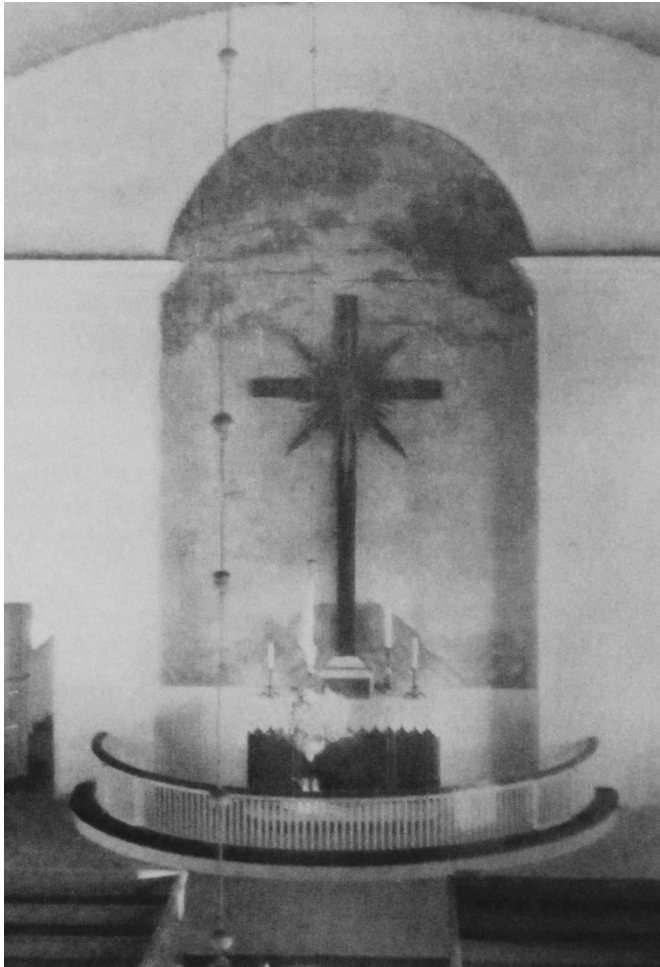
Ritning till Predikstol för Hovs Kyrka uti Christianstads Län,
Robert Brouhn 1838, fastställd 1842 av Fredrik Blom.

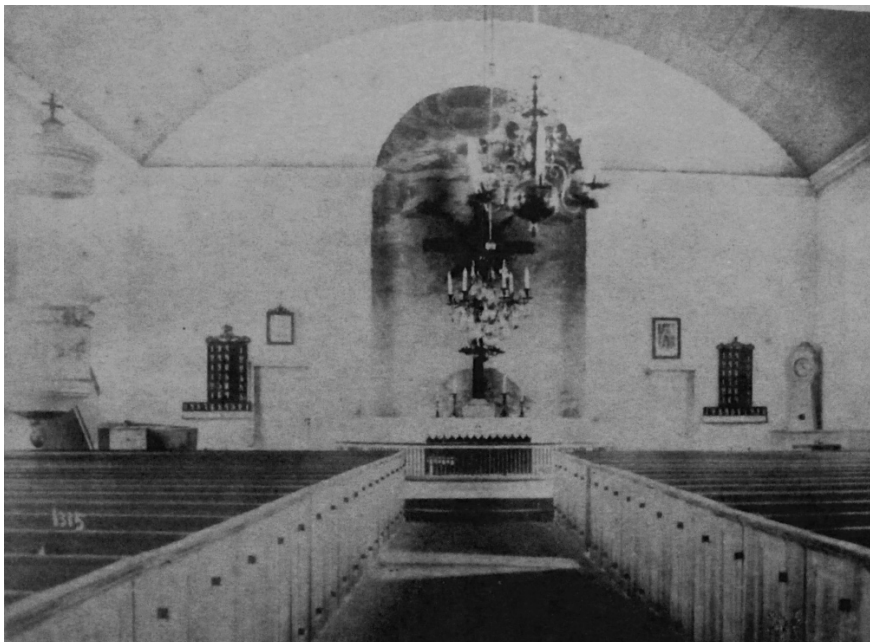
Ritning till ny trappgavel på tornet å Houfs församlings kyrka i Christianstads län, Albert Törnqvist 1873.

Flygbild 1935 (Kulturen)

Altarväggen före 1923

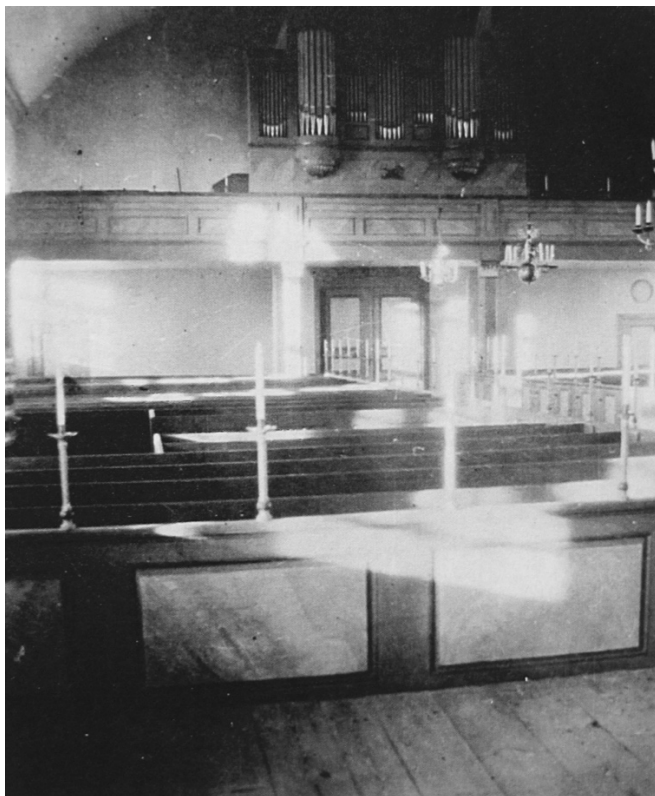
Hovs kyrkas interiör före 1923

Hovs kyrka före 1930

Hovs kyrka efter 1930 före 1948. Observera ljushållarna på bänkarna och dopfontens placering

Hovs kyrka efter 1930 före 1948